

Szegénységben Élők 7. Találkozója

Brüsszel, 2008. május 16-17.

A szegénység elleni küzdelem négy pillére

**szociális szolgáltatások
lakhatás
minimum jövedelem
közérdekű szolgáltatások**

Bevezető

Ms Vesna LESKOŠEK, Ljubljana Egyetem, Szociális munka Kar, Szlovénia.....3

Áttekintés

A 7. Találkozó előkészítése.....3

A szlovén EU elnökség jegyzéke az Európai Tanácshoz.....6

Az Európai találkozók: egy felfelé ívelő folyamat.....10

Nyitó ülés

Marjeta Cotman, Munka-, Család-, és Szociális ügyek minisztere, Szlovénia.....12

Jerome Vignon, Igazgató, Szociális Védelem és Integráció Igazgatósága,
Európai Bizottság.....14

Jean-Marc Delizee, Szegénység Elleni Küzdelem Államtitkára, Belgium.....14

Salomé Mbugua, a Szegénység Elleni Küzdelem 6. Találkozásának küldöttje – 2007.....15

Munkacsoportok

Minimum jövedelem.....18

Lakhatás.....21

Szociális szolgáltatások.....26

Közérdekű szolgáltatások.....31

A munkacsoportok visszajelzései – hozzászólások és vita.....35

Záró ülés

Vladimir Špidla, az EU foglalkoztatásért,
szociális ügyekért és esélyegyenlőségért felelős biztosa.....38

Romana Tomc államtitkár, Szociális, Család-, és Munkaügyi Minisztérium, Szlovénia.....40

Martin Hirsch, az „Aktív Szolidaritás a Szegénység Ellen” főbiztosa, Franciaország.....41

Marian Hosek, a Szociálpolitika,
Szociális Szolgáltatások és Családpolitika miniszterhelyettese,
Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Cseh Köztársaság.....42

Ludo Horemans, az EAPN elnöke.....43

BEVEZETŐ

Előzmények

A szegénységben élők európai találkozóit Belgium kezdeményezte 2001-ben, és azóta az Európai Unió menetrendjének állandó témái.

2008. május 16-17-én hetedszer találkoztak Brüsszelben a szegénységben élők. 26 ország 124 küldöttje – szegénységben élők és társadalmilag kirekesztettek – vettek részt a találkozón, valamint 90 vendég nemzeti minisztériumokból, EU intézményekből, civil szervezetektől, a tudományos szférából, szakszervezetektől.

A szlovén elnökség felvetette, hogy a találkozó négy témára fókuszáljon, a szociális szolgáltatásokra, közérdekű szolgáltatásokra, lakhatásra és a minimum jövedelemre: a szegénység elleni küzdelem 4 alappillére, amelyek egy kirakós játék darabjaiként kapcsolódnak egymáshoz.

A küldöttek úgy készültek a 7. Találkozóra, hogy ugyanazt a három kérdést tették fel mind a négy témával kapcsolatban (szociális szolgáltatások, közérdekű szolgáltatások, lakhatás és minimum jövedelem):

- Mi az, ami működik?
- Mi az, ami nem működik?
- Mik a fejlesztés lehetséges módjai?

A megnyitó plenáris ülés után a küldöttek hét munkacsoportba rendeződtek, ahol nemzeti előkészületi munkálataik alapján véleménycserékre és vitákra került sor. A csoportmunka végére javaslatokat tartalmazó jelentések készültek, amelyeket egy plenáris beszámoló ülésen tettek közzé. A fókuszált erőfeszítés révén előálló javaslatokat ezek után kommentálták és megvitatták.

A jelentés először összefoglalja a küldöttek a találkozó számára megfogalmazott főbb üzeneteit, majd az előző találkozókat eredményeit. Ezt követi a megnyitó ülés beszédeinek ismertetése, a csoportmunka összefoglalása a nemzeti előkészítő munkálatokból vett kivonatokkal, a javaslatok és indítványok, a plenáris hozzászólások és megbeszélések, és végül a záróbeszéd.

A 7. Találkozó előkészítése

Vesna Leskosek (a 7. Találkozó levezető elnöke), a Ljubljana-i Egyetem, Szociális Munka Kar, Szlovénia, üdvözölte a résztvevőket és körvonalazta a találkozót a négy alaptéma ismertetésével.

A **szociális szolgáltatások** hajtják végre a nemzeti és regionális szinten hozott kormányzati politikát. A politikai intézkedések elősegítik, vagy hátráltatják a hozzájutást a szolgáltatásokhoz és a programokhoz. Fontos ebben a fizikai elérhetőség, vagyis a tömegközlekedés, a szolgáltatások közelsége, épülettervezési akadályok, stb. Fontos tényező a társadalmi hozzáférhetőség az egyes felhasználó csoportok számára. Fontosak még az elérhetőség szempontjából a végrehajtást akadályozó bürokratikus korlátok is. A bürokratikus korlátok

gyakran a szociális jogok korlátozására irányuló szándék mutatói. További tényező, hogy hogyan bánnak az emberekkel: társadalmi problémaként kezelik-e őket, dologtalannak bélyegzik-e őket, unintelligensnek tartják-e őket, képtelennek az önfenntartásra, olyanak, aki kibújjik a felelősség alól? Vagy bátorítják őket a fejlődésben, lehetőségeik kibővítésében? Vajon a szociális szolgáltatások igyekeznek-e elmozdítani a korlátokat a társadalmi befogadás érdekében, tisztelettel bánnak-e a felhasználókkal, tekintettel méltóságukra? A szociális szolgáltatásokat privatizálhatják is, ami gyakran azt is jelenti, hogy nem mindenki számára biztosított egyenlő feltételek mellett az elérhetőségük, és a hasznat az emberi méltóság elé helyezik.

A **minimum jövedelem** a szegénység elleni küzdelem egyik alappillére, amely a méltósággal élt élet szintjének mérője. Ide kapcsolódóan széleskörű vita folyik arról, miben is áll az élet méltósága, és hogyan lehet azt biztosítani. A jóléti ellátásokhoz való jogokat kiharcolták a munkások, és ennek megfelelően kell azokat elosztani. Azokat az embereket, akik már képtelenek, vagy akik soha nem is voltak képesek az önfenntartásra, megilletik ezek a jogok. Erről gyakran megfélemlenek, és újra és újra hallani, hogy az emberek függeni kezdenek a juttatásoktól, és elveszítik a munka iránti készletességüket. Az ilyen viták az ellátások eltörléséhez, a források lecsökkentéséhez vezethetnek, amellyel az emberekben a munkavállalás motivációját akarják fokozni. A tapasztalat azonban az, hogy az ellátások csökkentése növeli a szegénységet, anélkül, hogy növelné a foglalkoztatottságot. A kulturális és gazdasági fejlődés magasabb szintre emeli a méltósággal élt életet, amelyhez mindenkinek joga van függetlenül attól, hogy munka révén vagy anélkül tesz rá szert. Az emberek nem szabad választásuk alapján élnek szegénységben. A szegénység okait strukturális sajátosságokban kell keresni, amelyeket a politika határoz meg. Következésképpen az államnak kell felelősséget vállalnia az elfogadható élet biztosításában. A minimum jövedelem biztosítása hatékony eszköz. Hangsúlyozni kell azt is, hogy a migránsok, a nem dokumentált bevándorlók, a hajléktalanok és más, papírokkal nem rendelkező emberek egyre növekvő számban esnek el a szociális szolgáltatásoktól.

A **lakhatás** nem csak fedél az emberek számára, hanem otthon, amely biztonságot és stabilitást nyújt. Az otthon egy magánterület, amely lehetővé teszi a méltóság megőrzését, az erő visszanyerését, a pihenést, a kikapcsolódást, a társadalmi kapcsolatok fenntartását, és a tulajdonságok révén a múlt emlékeinek megőrzését. Mindez hozzásegít a biztonsághoz, és elvonja a figyelmet az alapvető megélhetési gondoktól. A víz, villany, és fűtés önálló használata időt és energiát szabadít fel más dolgokra. Ezen szükségletek nélkül az alapvető túlélésen való töprengés mindennaposá válik: a tisztálkodás, az alvás, a személyes tárgyak elhelyezése éppúgy, mint az, honnan vegye az energiát a nap feladataihoz. A lakhatási politika ezért a szegénység csökkentésének egyik kulcsa, hiszen hozzásegít, hogy az energiát más dolgokba fektessük, mint hogy hol találunk ételmet, hol aludjunk, stb. Az otthon segít munkát találni, segít a tanulásban, a különböző készségek elsajátításában. Több évtizedes tapasztalat azt mutatja, hogy lakáspiac, mint olyan nem biztosít elfogadható lakhatást a szegénységben élő emberek számára. Az egyes államoknak ezért annak tudatában kell lakáspolitikájukat folytatniuk, hogy mennyire fontos az 'otthon' az egyes ember számára. Az egyes államoknak meg kell önmaguktól kérdezniük, melyek az elfogadható lakhatás jellemzői az országukban élő szegények számára.

Amint az nyilvánvaló a munkacsoportokat előkészítő munkálatokból, a **közérdekű szolgáltatások** kérdésköre bizonyos mértékben a szegénység rejtett pillére, mert hatásait nem vizsgálják kellőképpen, nem vagyunk tudatában jelentőségüknek. Ennek a hiányosságnak az oka az, hogy a víz-, és villamosenergia-ellátás hiányát csak a vidéken és a külvárosi kerületekben

élők csoportjaira szűkítjük, amelyeknek fő problémája a fedél, és az infrastruktúra hiánya. A közelmúltban a probléma megjelent olyan lepusztult lakónegyedekben is, ahol bevándorlók, idősek, romák, hajléktalanok, és más kirekesztettek csoportok élnek. A közérdekű szolgáltatások magukban foglalják a buszokat, és a vonatokat, amelyek a rugalmas foglalkoztatottság korában meghatározó jelentőséggel bírnak a munkahely megtalálásában és megőrzésében. Nagyon kevés ember talál munkát saját városában, és egyre többen kénytelenek ingázni naponta több órát, hogy beérjenek a munkahelyükre. Olyan időket élünk, amikor a boltok is bevásárló központokba tömörülnek, távol a lakónegyedektől. A tömegközlekedés alapvető fontosságú a város központjában, vagy a távoli külvárosokban élők számára, és még inkább azok számára, akik vidéki körzetekben élnek, és akiknek nehézséget jelent az egészségügyi szolgáltatások és az oktatási intézmények elérése.

Ezek a problémák mind széleskörű vita tárgyai kell, hogy legyenek. A korábbi találkozók megmutatták, hogy nem várhatunk azonnal eredményeket és változásokat. Mégis fontos, hogy párbeszéd induljon el a szegénységet konkrétan megtapasztaló emberek és a politika, valamint programok tervezői között, hogy csökkenjenek az egyenlőtlenségek. Meggyőződésem, hogy ezek a találkozók sokat segítettek ebben.

A SZLOVÉN EU ELNÖKSÉG JEGYZÉKE AZ EURÓPAI TANÁCSHOZ (Luxemburg, 2008. június 9-10.)

A szlovén elnökség az Európai Bizottság támogatásával, valamint a belga kormány és az Európai Szegénységellenes Hálózat (EAPN) megrendezték a Szegénységben Élők 7. Európai Találkozóját Brüsszelben, 2008. május 16-17-én.

26 ország 124 küldöttje vett részt a találkozón, valamint 90 vendég nemzeti minisztériumokból, EU intézményekből, civil szervezetektől, a tudományos szférából, szakszervezetektől.

Ebben az évben a találkozó a szegényég elleni küzdelem négy alappilléreire fókuszált: a közérdekű szolgáltatásokra, a szociális szolgáltatásokra, a lakhatásra és a minimum jövedelemre. A küldöttek a következő üzenetekkel, javaslatokkal fordultak a találkozó résztvevőikhez:

Az elérhető és megfizethető **közérdekű szolgáltatások** (SGI) nélkülözhetetlenek a tisztességes élethez, és az alapvető jogok tiszteletben tartásához. Számos küldött számolt be növekvő nehézségekről ezen szolgáltatások elérhetőségével kapcsolatban. Az Energiaszegénységet hozták fel különleges példának. Komoly aggodalmaknak adtak hangot arra vonatkozóan, hogy milyen mértékben sújtja az alacsony jövedelműeket az energiaárak növekedése, és más közművek díjainak emelkedése. Arról is beszéltek, mennyire elfogadhatatlan az étkezés és a fűtés közötti választás kényszere. A küldöttek fő javaslatjai:

- A megfizethető hozzáférést az energiához és más alapvető szolgáltatásokhoz biztosítani kell, mint alapvető jogot.
- A tagállamoknak garantálniuk kell mindenki számára a megfizethető hozzáférést az alapvető szolgáltatásokhoz olyan intézkedésekkel, mint a szabályozott árazási rendszer, a garantált hozzáférés a szolgáltatások minimum csomagjához, a kikapcsolások betiltása stb.
- Az energiafogyasztók jogainak javasolt európai kartája magában kell, hogy foglalja a társadalmi szttenderdeket, jogilag kötelező érvénnyel. A karta a fogyasztók védelmét szolgáló eszköz legyen.
- Fel kell ismerni, hogy az Energiaszegénység kulcsprobléma, amely ellen az EU-nak egységesen és sürgősen fel kell lépnie, főleg az emelkedő energiaárak fényében. A fellépésnek jelentenie kell a korrekt árazást, az energiahatékonyságot, és össze kell, hogy kapcsolódjon a megfelelő minimum jövedelem biztosításával.
- Az érhető és hozzáférhető információt a személyes szolgáltatásokon keresztül kell terjeszteni az elektronikus eszközök helyett, amelyek diszkriminatívak az alacsony jövedelműekkel szemben, ezzel elősegítve a független, szabad tanácsadást és a hatékony panaszkezelést is.
- Sürgősen fel kell mérni a piacok liberalizációjának hatását, beleértve a Szolgáltatási Irányelveket is, hogy tisztában legyünk ezek társadalmi hatásaival a szegénységben élő emberekre és a társadalmilag kirekesztettekre.
- A szegénységben élő embereket be kell vonni a közszolgáltatásokkal kapcsolatos politika fejlesztésébe, végrehajtásába és értékelésébe, hogy helyesen mérhessük fel, mennyire támogatják a társadalmi befogadást a közszolgáltatások és a belső piac jelenlegi működése.

A **szociális szolgáltatások** alapvető szolgáltatások, amelyek elősegítik a szegénységben élő emberek társadalmi befogadását. Elérhetőnek, jó minőségűnek, és mindenki számára biztosítottak kell lenniük. A közös piac jogai nem élvezhetnek elsőbbséget az alapvető jogok

fölött, és nem kerülhetnek összeütközésbe a tagállamok kötelezettségével, hogy olyan elérhető szociális szolgáltatásokat biztosítsanak, amelyek valóban válaszolnak a helyi közösségek szükségleteire. A szociális támogatáshoz való jogot elismeri az Alapvető jogok karta, de ezt a jogot egyre nehezebb biztosítani a diszkriminációs kritériumok, a szerződések és szankciók miatt. A küldöttek fő javaslatai a következők:

- Biztosítani kell a jó minőségű szociális szolgáltatások elérhetőségének jogát.
- A szociális szolgáltatásoknak megfizethetőnek kell lenniük, folyamatosnak és jó minőségűnek, követve a szegénységben élő emberek és a társadalomból kirekesztettek valós és változó igényeit egész életük során és minden körülmények között.
- Mindenkinek joga van az egyenlő elbánáshoz a méltóság megőrzése mellett, és a szociális szolgáltatásokhoz való, diszkriminációtól mentes hozzájutáshoz.
- Az információt és tanácsadást kötelező jelleggel elérhetővé kell tenni minden ember számára, olyan formában, amely elérhető az alacsony jövedelműek számára is, vagyis helyi szolgáltatásokon keresztül.
- Sürgősen fejleszteni kell a megfizethető minőségi egészségügyi szolgáltatás és lakhatás elérhetőségét.
- Létre kell hozni egy egészségügyet és szegénységet vizsgáló európai megfigyelő központot.
- A szociális szolgáltatók és a kliensek közötti egyéni szerződések megkötésének új módja aggodalmat kelt a szegénységben élők körében. Lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy ezek a szerződések ne legyenek diszkriminatívak.
- Az EU-nak minőségi sztenderdeket kell meghatároznia, amelyek garantálják, hogy a tagállamok megfizethető minőségi szociális szolgáltatásokat nyújtsanak.
- A nemzeti kormányoknak biztosítaniuk kell a szociális szolgáltatások hatékony, az EU által meghatározott sztenderdek szerinti működését.
- A szociális szolgáltatásokat helyi szinten kell koordinálni, végrehajtani és értékelni.
- Amennyiben tiszteletben tartjuk az emberi jogokat, a szegénységben élő embereket minden szinten be kell vonni a részvételt segítő mechanizmusokon keresztül. A politika fejlesztés és megvalósítás részvételi modelljeit aktívan elő kell mozdítani és támogatni az uniós és a tagállami finanszírozáson keresztül.

A **lakhatás** és a szállás alapvető jog, amelyet az EU-nak tiszteletben kell tartani. A küldöttek hangsúlyozták, hogy a lakhatás több mint a négy fal, és az embereknek megfelelő környezetre és jó minőségű szolgáltatásokra van szükségük, hogy megőrizhessék méltóságukat. Kiemelték a lakhatás és a hajléktalanok, a drogfüggők, vagy szellemileg sérült emberek menedékével kapcsolatos nehézségeket. Olyan sikeres, az említett csoportok igényeinek megfelelő lakhatási projektekről számoltak be, amelyeket civil szervezetek kezdeményeztek az érintettek bevonásával.

A küldötteket komolyan aggasztják a bevándorlók lakhatásával kapcsolatos nehézségek. Azt is megjegyezték, hogy a hátrányos helyzetű embereknek speciális igényeik vannak a lakhatással kapcsolatban, hogy az önálló élethez való joguk ne sérüljön. Ugyanakkor szó esett arról is, hogy számos tagállamban a lakhatás növekvő költségei és a tény, hogy az emberek jövedelmük egyre nagyobb hányadát fordítják a lakhatás költségeinek fedezésére, azt mutatják, hogy a lakhatással kapcsolatos nehézségek a társadalom széles rétegei számára jelentenek problémát. Miközben elismerték, hogy a lakhatás kérdésköre elsősorban a tagállamok hatáskörébe tartozik, kifejezték azt is, hogy nagyobb erőfeszítésekre lenne szükség az uniós együttműködés keretei között a

lakhatás elérhetőségével kapcsolatos problémák kezelése terén. A küldöttek fő javaslatai a következők voltak:

- A civil szervezetek és a közvetlenül érintett emberek bevonása a lakhatás problémáiba elengedhetetlen a hajléktalanok és lakhatási nehézségekkel küzdő emberek igényeinek figyelembe vételéhez.
- Alapvető fontosságú a hajléktalan emberek anyagi támogatása, hogy képessé váljanak kiállni önmagukért, és a civil szervezeteké, hogy választ tudjanak adni a lakhatási problémákra.
- Stratégiákat és Nemzeti Cselekvési Terveket kell létrehozni a lakhatás és a hajléktalanok problémáinak kezeléséhez.
- A lakhatás és a hajléktalanság legyen fókuszban az EU átfogó stratégiájának tematikus évében.
- Az állami és szociális lakásépítés alapvető eleme a lakhatással kapcsolatos sikeres stratégiának.
- Az Európai Strukturális Alapoknak jobban kell támogatniuk a megfizethető és fenntartható lakhatás biztosítását.
- A tagállamok tegyenek célkitűzéseket arra vonatkozóan, hogy a rendelkezésre álló jövedelem mekkora hányadát kelljen (maximum) lakhatásra fordítani.
- Az adópolitika segítségével előzzék meg a házak üresen hagyását, és a lakhatással kapcsolatos piaci spekulációkat.
- A diszkrimináció kizárása a lakhatás elérhetőségével kapcsolatban alapvető, az EU törvényhozását ebben a tekintetben meg kell erősíteni, végrehajtását szigorúan ellenőrizni.

Minden tagállamnak rendelkeznie kell **minimum jövedelmet biztosító rendszerrel**, amely jogként jelenik meg, elismerve, hogy az emberi méltóság pénzbe kerül. Emellett a rendszer egyben a társadalom jövőjét meghatározó befektetés is. A küldöttek fő javaslatai a következők:

- A minimum jövedelemnek egy dinamikus eszköznek kell lennie, amelyet a szükségét szenvedő emberek könnyedén használhatnak életük megváltoztatására.
- A minimum jövedelem egy befektetés, amely az emberek társadalmi befogadását hivatott elősegíteni, ezzel bizonyítva, hogy a foglalkoztatottság nem az egyedüli módja a társadalmi összetartozás biztosításának.
- A résztvevők sürgetik az előrelépést a minimum jövedelem elérhetősége és a vele kapcsolatos információk terén. Az adminisztratív eljárásokat le kell egyszerűsíteni, átláthatóvá kell tenni, és el kell érni, hogy az érintettek méltóságát tiszteletben tartsák (pl. csak egy helyet fenntartani a jelentkezésekre, hogy az embereknek ne kelljen százszor elmondaniuk ugyanazt a történetet).
- A minimum jövedelem nem csak a pénzről szól, hanem az egészségügyi ellátáshoz, a kultúrához, és más, az élet méltóságának biztosításához szükséges forrásokhoz való hozzájutásról.
- A minimum jövedelmet az élet valós költségeihez kell igazítani figyelembe véve az áremelkedéseket és az egyes országokra jellemző életszínvonalat, és az emberek valós igényeit. A szociális civil szervezeteknek különleges szerepük van abban, hogy érvényre juttassák a részvételi megközelítést a méltóságteljes életet biztosító „alapvető javak kosarának” meghatározásában.

- A EU-nak azt a meggyőződést kell követnie, hogy a minimum jövedelem inkább előny és forrás, mint pusztán kiadás, és nem szabad a minimum jövedelem rendszereket „passzív intézkedésként” megbélyegeznie.

A küldöttek hangsúlyozták, hogy mennyire fontos láthatóvá tenni ezt a négy alappillért a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben. Hangsúlyozták továbbá a médiával való együttműködés szükségességét, hogy pontos képet mutathassunk a szegénységről, és hogy elejét vegyük az olyan negatív sztereotípiáknak, mint a szegények „lusta emberek, akik nem akarnak dolgozni”. A küldöttek meggyőződésüknek adtak hangot, hogy a szegénységben élő emberek részvételének elősegítése elengedhetetlen feltétele az ilyen negatív sztereotípiák leküzdésének. Feltétele ugyanakkor annak is, hogy felismerhetővé váljon a szegénységben élő emberek intelligenciája és értékes tapasztalataik, és hogy hozzájárulhassanak a konstruktív javaslatokhoz.

A küldöttek azt kérték, hogy történjen meg a szükséges értékelési eszközök kifejlesztése a találkozók közötti előrelépések mérésére. Hangot adtak annak az igénynek is, hogy az EU jelenlegi általános stratégiájának hatásvizsgálata megtörténjék a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni 2010-es EU év előkészületeként.

Az elnökség javaslatai:

Az elnökség véleménye szerint a szegénységben élő emberek részvétele alapvető, és ezért komolyabb erőfeszítésekre buzdít e részvétel biztosítása érdekében.

Az elnökség arra kéri a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe a küldöttek üzeneteit és javaslatait, amelyek a 7. Találkozón hangzottak el, a 2008-2011-es Nemzeti Cselekvési Terveikben, Nemzeti Reform Programjaikban, és az aktív befogadásról szóló közleményhez kapcsolódó terveikben.

Az elnökség arra kéri a Bizottságot, hogy jól fontolja meg a küldöttek véleményét a szolgáltatásokhoz kapcsolódó munkája során, az aktív befogadás elveinek lefektetésekor, a Lisszaboni Stratégia, valamint a Szociális Védelem és Társadalmi Összetartozás területén alkalmazott nyitott koordinációs módszer utóértékelésekor, és a jövőbeli Szociálpolitikai Menetrendet érintő javaslataik kialakításakor.

Az elnökség arra kéri a 7. Találkozó minden résztvevőjét és vendégét, hogy terjesszék a Találkozó eredményeit és tapasztalatait amilyen széles körben csak tudják, és tegyenek nagyobb erőfeszítéseket, hogy megmutassák, hogyan járulnak hozzá a találkozók eredményei a tudás és a tapasztalat kicseréléséhez, a szegénység elleni küzdelem és társadalmi kirekesztés tevékenységeinek fejlesztéséhez minden szinten, és a szegénység valamint a társadalmi kirekesztés megszüntetésére irányuló stratégiák fejlesztéséhez.

AZ EURÓPAI TALÁLKOZÓK: EGY FELFELÉ ÍVELŐ FOLYAMAT

A Lisszaboni Európai Tanács (2000) hozzájárult egy európai stratégia végrehajtásához annak érdekében, hogy „határozott lépéseket tegyenek a szegénység megszüntetésére Európában 2010-re”. A szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel területén elfogadott stratégia — a továbblépés kulcsa, és **be kell vonnia minden érintettet, a szegénységben élő embereket is beleértve.**

A Szegénységben Élők Európai Találkozóit ehhez a megközelítéshez kapcsolódnak, és nyilvánvalóan egy előre haladó folyamat részei. Az előkészületek és az utóértékelés ciklusai minden tagállamban megvalósulnak.

Mit tanulhattunk az előző találkozókban?

2001 A belga kormány hasznosította 1994 óta a részvétel kérdéskörében megszerzett tapasztalatait és saját soros Unió elnöksége idején elérte, hogy sor kerüljön a Szegénységben Élők 1. Európai Találkozásának megrendezésére. A Találkozó négy témával foglalkozott: **a lakhatással, az egészségüggyel, a képzéssel és a jövedelmekkel.**

Az esemény fő konklúziója az volt, hogy a szegénységben élő embereknek megvan a **tudásuk, szakértelmük ahhoz, hogy kielemezzék a társadalmi kirekesztés körülményeit, és hogy céljuk a társadalmi folyamatokban, valamint az életüket meghatározó döntések meghozatalában való részvétel.**

2003 2002-ben a belga kormány javaslatot tett egy 2. Találkozóra – mely kezdeményezést a görög Elnökség jóváhagyta. Az EAPN-t kérték fel a találkozó előkészítésére, de nem állt elég idő rendelkezésre a delegációk megfelelő felkészítésére. A téma a „**részvétel jó gyakorlatai**” volt. Az előkészületek és a munkacsoportok **modelleket állítottak fel a részvétel gyakorlatára, és azt a követelést fogalmazták meg, miszerint: a szegénységben élő emberek lehetőséget kell, hogy kapjanak arra, hogy szemtől szemben tárgyalhassanak a döntéshozókkal az őket érintő politikai kérdésekről.**

Erre a követelésre válaszolva a görög Elnökség arra kérte a Júniusi Tanács ülést, hogy az Európai Találkozók olyan **rendszeres rendezvények** legyenek, mint az évente megrendezett Szegénység Kerekasztalok.

2004 Az ír Elnökség alatti témaválasztás a 2. Találkozón felmerült igényeket tükrözte, és a szegénységben élő emberek és a döntéshozók közötti párbeszédre fókuszált. A címe „a részvétel egy kétirányú utca” volt. A hagyományos szerepek megfordítása révén a **'hatóságok' a szegénységben élők 'vendégei' lettek,** és szemtől szembe kerültek a küldöttekkel a csoportos megbeszéléseken. A találkozó egy **nyilvános fórummal zárult, ahol a szegénységben élők és a döntéshozók panelje találkozott.** A találkozón készített DVD lehetővé tette az EAPN nemzeti hálózatainak számára, hogy felhívják a nemzeti és regionális döntéshozók figyelmét a problémára.

2005 A luxembourgi Elnökség úgy döntött, hogy a **szegénységről kialakult képet és véleményeket** vizsgálja. Nagyobb hangsúlyt kapott a média, a szegénységben élő emberek által hozott kézimunkák, festmények, fényképek. Ezeket a kreatív termékeket

összegyűjtötték és kiállították a Glasgowi Kerekasztal alkalmával. A kiállított tárgyakról katalógus készült. A luxembourgi Elnökség elkötelezettségének mélységét bizonyította, amikor azzal az erőteljes üzenettel fordult a Miniszterek Júniusi Tanácsához, hogy **minden EU tagállam rendezzen ilyen találkozót.**

Számos EAPN nemzeti hálózat fokozatosan egyre több hasonló találkozót szervezett nemzeti és/vagy regionális szinten.

2006 Az osztrák Elnökség alatti előkészületek a szegénység és társadalmi kirekesztés minden szempontjára kiterjedtek. A választott téma „**Hogyan küzdünk meg a mindennapokkal?**” volt. A küldöttek által végzett előkészületi munka megmutatta a **szegénységben élő emberek proaktivitását és energiáját.** A szegénységben élő emberek minden egyes delegációja posztert készített, amelyet bemutatott a plenáris ülésen. Ez az 5. Találkozó felejthetetlen fénypontja volt. A posztereket egybegyűjtötték és **kiállították** a finnországi Kerekasztal alkalmával, a Bizottság épületében 2007 áprilisában, valamint a szegénységben élők első Nemzeti Találkozásán az Egyesült Királyságban 2007 júliusában. Az 5. Találkozó értékelése megmutatta, mennyire szükséges az első 5 találkozó eredményeinek átgondolása.

2007 A 6. Találkozó a német Elnökség alatt úgy döntött, követi ezt a prioritást, és a „**A haladás megerősítése, a következő lépések meghatározása**” témáját választotta. 27 ország 130 küldöttje valamint európai és nemzeti hatóságok 97 képviselője találkozott május 4-5-én Brüsszelben. A találkozón a küldöttek és a vendégek szimbolikus tárgyak segítségével vizuális formában fejezték ki a témával kapcsolatos elképzeléseiket. Anélkül, hogy lebecsülnék a szociális síkon végbement haladást, a küldöttek hangsúlyozták, hogy a szegénység 2010-re történő megszüntetésének célja irreális, hiszen minden jel azt mutatja, hogy a szegénység egyre terjed. A 6. Találkozó világosan megmutatta, hogy a részvételi folyamatok szélesítik és növelik a hatékony **képessé tételt.** Emellett megállapították, hogy bővült a civil szervezetek és állami hatóságok között az együttműködés, és megfogalmazták az igényt a párbeszéd folytatására nemzeti szinten.

NYITÓ ÜLÉS

Marjeta Cotman, Munka-, Család-, és Szociális ügyek minisztere, Szlovénia.

Először is köszönetet szeretnék mondani mindenkinek, aki részt vett a szervezésben, különösen az Európai Szegénységellenes Hálózatnak (EAPN), igazgatójuknak, Fintan Farrellnek és csapatának, akik nélkül ez a találkozó nem jöhetett volna létre. Szeretnék köszönetet mondani az Európai Bizottságnak a részvételért és az anyagi támogatásért, és a belga kormánynek a helyszín biztosításáért, amellyel lehetővé tette egy mindannyiunkat komolyan aggasztó probléma, a szegénység problémájának megvitatását.

El kell ismernem, hogy sokkal boldogabb volnék, ha nem kellene megbeszéléseket folytatnunk a szegénységről Európában, ahol szociális biztonsági rendszerek jöttek létre az elmúlt évtizedekben. Sajnos azonban el kell fogadnunk a tényt, hogy a 21. században a szegénység még mindig körülvesz bennünket, ráadásul egyre növekvő mértékben.

Nem akarom önöket olyan statisztikai adatokkal terhelni, amelyek nem különösebben relevánsak önök és családjaik számára. Véleményem szerint az egyik legnagyobb feladat, hogy megteremtjük azokat a körülményeket, amelyek mindenki számára lehetőséget adnak az elfogadható, jó minőségű élethez. Ehhez figyelembe kell vennünk a közös európai értékeket, mint a szolidaritást és az összetartást, az egyenlő esélyeket, a diszkrimináció minden formája elleni küzdelmet, a munkahelyi egészséget és biztonságot, a civil társadalom bevonását, és a fenntartható növekedést.

A fő érték a munka. Nem csak az a munka, amely megélhetést hoz, hanem olyan munka, amely segít megőrizni az emberi méltóságot és a biztonságot. Ebből következően uniós szinten kulcsfontosságú cél azok integrálása a munkaerőpiacra, akik képesek dolgozni. Emellett garantálnunk kell a munkaképtelenek számára a megfelelő szociális védelmet.

A szegénység és a társadalmi kirekesztettség összetett és sokoldalú problémák, amelyek a társadalmat és az egyént egyaránt érintik. Egyszerre kell e problémákkal foglalkoznunk. A korábbi találkozók tapasztalatai azt mutatják, hogy életbevágó a nemzeti kormányok, az Európai Bizottság, a civil szervezetek, a szociális partnerek képviselőinek és a szegénység elleni küzdelem más résztvevőinek az együttműködése a szegénységben élő emberekkel folytatott tapasztalatcsere során. Az ilyen kooperáció fontos a szegénységben élő emberek hétköznapi életét érintő politikai elképzelések és gyakorlatok fejlesztésében.

A megújult Szociálpolitikai Menetrenddel kapcsolatos legutóbbi megbeszélések megerősítik, hogy a szociális céloknak meg kell jelenniük az európai politikában. Biztosítanunk kell azt is, hogy ezek a célok elnyerjék az emberek támogatását.

Mindannyian esélyt szeretnénk az életre szóló személyes fejlődésre, mindannyiunk számára szükséges az oktatás, a minőségi egészségügyi ellátás, a szociális gondozás, és más közérdekű szolgáltatások elérhetősége. Mindenekfelett **szolidaritásra** van szükségünk. Szükségünk van rá, amikor nem vagyunk képesek önmagunkról gondoskodni, és szüksége van rá a társadalom egészének, hogy életben maradjon és fejlődjön.

Tisztában vagyunk vele, hogy a szociális céloknak minden európai politikában teret kell nyerniük. Esélyeket kell teremtenünk, hogy maximalizáljuk az egyéni lehetőségek bővülését az élet minden területén, hozzáférhetővé kell tennünk az oktatást, a minőségi gondoskodást, a szociális védelmet és a közérdekű szolgáltatásokat. Ennek érdekében az európai menetrendnek hangsúlyt kell fektetnie a megfelelő infrastruktúrába való befektetésekre. Végül, a szolidaritás alapvető, egyrészt annak az egyénnek a számára, aki képtelen önmagáról gondoskodni, másrészt a társadalom egésze számára az életben maradás és fejlődés érdekében.

A német Elnökség által a múlt évben szervezett 6. Találkozó már kimutatta, hogy az ilyen típusú találkozó új lehetőséget ad EU szinten a különböző folyamatok és politikai elképzelések kivitelezésére.

Elsősorban nem a politikusokról és a tudósokról van szó, hanem azokról az emberekről, akik legjobban ismerik saját problémáikat. Minden szó és minden vélemény fontos a lehető legszélesebb társadalmi összetartozás biztosításához. Ezért mindenkinek ki kell fejtenie a véleményét, hogy ezzel hozzájáruljon egy társadalmi kirekesztéstől mentes szociális Európa létrejöttéhez!

Az idei találkozó címe: „**A szegénység elleni küzdelem négy alappillére**”. Ezek az alappillérek a következők: **szociális szolgáltatások, közérdekű szolgáltatások, lakhatás és minimum jövedelem**.

Miért pont ez a 4 alappillér? Mert a múlt évi találkozó kimutatta, hogy ezek különlegesen égető problémák. Ezért tehát ezeken a területeken a mi közös fellépésünkre van szükség. Sőt, ezek a területek bevehetőek a mostani, a belső piacról szóló és a szolgáltatások liberalizációjával kapcsolatos megbeszéléseinkbe, valamint a minimum jövedelemről EU szinten kialakítandó sztenderdekről szólóba is.

Az erőfeszítéseknek EU szinten a közérdekű szolgáltatások szerepének megőrzésére kell irányulniuk, és arra, hogy fontosak maradjanak az emberek számára. Emellett javítanunk kell a szociális szolgáltatások minőségén és elérhetőségén, ami kétségtelenül javítja majd az EU tagállamok polgárainak életminőségét is.

Ez az egyike a szlovén Elnökség által támogatott céloknak, amely különleges hangsúlyt fektet a szociális szolgáltatásokra. Támogatjuk az Európai Bizottság javaslatát a szociális szolgáltatások szabályozásának európai keretének felállítására vonatkozóan. Támogatjuk továbbá az EU szintű egyeztetést a közérdekű szociális szolgáltatások minőségét illető általános alapelvekkel kapcsolatban.

Nagy érdeklődéssel várjuk véleményeiket és kérdéseiket a lakáspolitikáról valamint a minimum jövedelemről.

Szükségünk van az önök segítségére, hogy megtaláljuk a megfelelő megoldásokat. Meg vagyok győződve arról, hogy a következő két nap során aktívak és eredményesek lesznek, képesek mások meghallgatására, véleményük kifejtésére. Biztos vagyok benne, hogy együtt meg tudjuk találni a megoldást az önök mindennapi problémáira.

Remélem, hogy megbeszéléseik hatékonyak lesznek.

Jerome Vignon, Igazgató, Szociális Védelem és Integráció Igazgatósága, Európai Bizottság

A szegénységben és kirekesztésben élő emberek jelenlegi találkozájának témái.

Abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy részt vehettem az előző találkozók az Európai Bizottság képviselőjeként, és szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy milyen hatással voltak az európai intézményekre, az Európai Parlamentre, a Miniszteri Tanácsra és a Bizottságra, hogy érzékeltessem milyen termékeny ez a 2001 óta évenként folytatott párbeszéd.

Köszönetet szeretnék mondani Belgiumnak, és képviselőjében a szegénység államtitkárnak, Jean-Marc Delizée-nek, mert tudom, hogy Belgium állt a háttérben a 2001-es összejevetel kezdeményezésének, amely a kirekesztés és szegénység elleni harc európai stratégiájának megszületését eredményezte.

Tudjuk, hogy semmi sem tökéletes. Nem könnyű ide utazni az egyre tágabb Európa szegleteiből. Nem könnyű ennyire előre előkészíteni mindent. De az Európai Szegénységellenes Hálózat és szervezőinek dicséretes kitartása nem csak lehetővé tette a találkozók létrejöttét, hanem egyúttal nagyobbá, és minden alkalommal hasznosabbá is. Még több hála nekik az elmúlt évért, 2007-ért, amikor pedig éreztem némi befurakodó frusztrációt.

Mit jelentettek a Találkozók a Bizottságnak?

Kézzel fogható hatást fejtettek ki. Először is, önök az intézmények házigazdái, ami egy fontos szimbóluma a szegénységben élő emberek részvételének.

2001 és 2003 között a Bizottság felismerte, hogy a részvétel az európai stratégia kulcsa. 2005-ben kimutatták a szegénységben élő emberekről kialakult kép és közvélemény szimbolikus jelentőségét. Azóta a „PROGRESS¹” program fókuszába került a kommunikáció és a szegénységről kialakított kép kérdésköre.

2006-ban az európai találkozó fő üzenete az egyenlőtlenségek csökkentése volt, olyan időkben, amikor a társadalom egyre inkább piramis szerkezetűvé vált. Ez után a konklúzió után a Lisszaboni Stratégia a társadalmi befogadást egy önmagában és önmagáért való célként kezelte. A társadalmi kohézió az EU egyik céljává vált.

2008. a hatékonyan együttműködő szolgáltatásokról fog szólni. A társadalmi kohézió nem kizárólag a foglalkoztatásról szól. Minden Európai Unióspolitikának összhangra kell törekednie egy összetartó Európa létrejöttének érdekében. Biztos vagyok benne, hogy a jelenlegi találkozó üzenetei befolyásolni fogják a most tárgyalt szolgáltatások fejlesztését, beleértve a megfelelő jövedelem kérdését is.

Jean-Marc Delizee, Szegénység Elleni Küzdelem Államtitkára, Belgium

Először is hadd mondjam el, mekkora megtiszteltetés, hogy részt vehetek ezen az európai találkozón. Teszem ezt a szerénység és tisztelet keveredő érzéseivel. A szerénység érzésével, mert a szegénység elleni küzdelem katonájaként Belgiumban, akárcsak máshol Európában

¹ finanszírozási program a szegénység és társadalmi kirekesztés területén

nagyon kicsinek érzem magam egy óriási kihívással szemben. Egy alapvető kérdést kell megválaszolni: hogyan csökkentjük az egyenlőtlenségeket Belgiumban, Európában és a világban? Hogyan orvosoljuk a társadalmi megosztottságot? Hogyan garantáljuk a biztonságos életet és a méltóságot mindenki számára?

A tisztelet érzésével is, mert sejtem mekkora erőfeszítés ez önök számára. Tudom, nem lehet könnyű önöknek ideutazni és tanúskodni, elmagyarázni az életük valós problémáit, és elmondani mit akarnak. Tiszteletet érzek, mert önök megtalálták az erőt mindehhez.

2001-ben az EU belga Elnöksége kezdeményezte, majd megszervezte az 1. Európai Találkozót a szegénységről a párbeszéd és a partneri viszony jegyében. Ezt a kezdeményezést más államok is követték. Szeretnék köszönetet mondani a döntéshozóknak, akik továbbléptek ezen az úton, elsősorban szlovén kollegámnak, Marjeta Cotmannak, a 7. Találkozó megszervezéséért.

Belgiumban kinevezték az szegénység elleni küzdelem első államtitkárát. A belga kormány tehát fő problémaként kezeli ez a témát. Nagy kihívás ez, amely mindenkit cselekvésre kell, hogy ösztönözzön. Egy államtitkárság politikailag láthatóvá teszi a szegénység elleni küzdelmet. Az én szerepem az, hogy koordináljam és elindítsam a folyamatokat. Az önök munkája a gondolkodás és a gondolkodtatás. Elsősorban meg akarom önöket hallgatni, megérteni, hogy mit szeretnének, megismerni a tapasztalataikat és az igényeiket. Nem találhatunk megoldást odafigyelés, tapasztalatcsere és párbeszéd nélkül. Politikai döntéseket nem az emberek számára hozunk, hanem velük együtt, mozgósítva mindenkit minden szinten, a szomszédságtól, a falutól egészen az európai hatóságokig.

Lisszabonban 2000-ben az állam- és kormányfők néhány felettebb ambiciózus célt tűztek ki maguk elé, amelyek sehova sem vezettek. Együtt kell konkrét lépésekre szánnunk magunkat az egyes államokban, és újra meghatározni az összetartozó társadalmak eszméjét szolgáló európai célokat.

Salomé Mbugua, a Szegénység Elleni Küzdelem 6. Találkozásának küldöttje – 2007.

Szeretnék élni az alkalommal, hogy köszönetet mondjak a szervezőknek ezért a fontos találkozóért. Remélem, hogy az ilyen típusú találkozóknak lesz folytatása.

Megtiszteltetésnek érzem, hogy megoszthatom önökkel múlt évi tapasztalataimat.

Amikor 2007-ben megbíztak, hogy vegyek részt a 6. Találkozón, nem tudtam, mire számíthatok. Az Írországból érkezett négy résztvevő több ízben találkozott, hogy felkészüljön a találkozóra. A szegénységben élő bevándorlók volt a választott téma Írország számára, ezért a képviselőket különböző bevándorló közösségekből választották ki.

Hat olyan vizsgálati területben egyeztünk meg, amelyek befolyásolják a bevándorlók életszínvonalát és életkörülményeit, és mindegyik résztvevőnek egy kutatási téma jutott, nevezetesen:

1. 19.10 Euro a felnőtt menedékhely keresőknek
2. Korlátozott mobilitás
3. Család újraegyesítés

4. Rasszizmus és hátrányos megkülönböztetés
5. Papírokkal nem rendelkező munkások
6. A képzettség figyelmen kívül hagyása

A négy résztvevő saját csoportjukkal együttműködve tervezetet készített az előadásukhoz. Az Ír Szegénységellenes Hálózat támogatása ebben a felkészülési folyamatban nagy segítséget jelentett, és hálásan fogadtuk: nagyon fontos volt számunkra a szakértői támogatás és vélemény.

A küldöttek elhagyták Írországot egy nappal a Találkozó előtt. Az összes ország küldöttjeit arra kérték, hogy mutassuk be a nyitó ülésre készített 3-dimenziós tárgyaikat. Amikor mi kerültünk sorra, úgy éreztem, kihívást jelent számunkra, hogy etnikai kisebbségek tagjai vagyunk.

Olyan küldötteket választottunk a Találkozón való részvételre, akik közvetlen tapasztalatokkal rendelkeztek a megbeszélte témákkal kapcsolatban. Erős és inspiráló élmény volt. Éreztük, hogy előadásunk hat a jelenlévőkre. Hiszünk abban, hogy sokat tanultunk másoktól, hiszen fontos hallanunk az Európában élő népek sokszínűségéről, a szegénységet, a társadalmi kirekesztést és diszkriminációt illető tapasztalataikról.

Előadásunk mellett megkérdőjelezte a többség véleményét Írország közelmúltbeli gazdasági sikereiről. Kimutattuk a bevándorlók szerepét a gazdasági növekedésben, valamint változatlan láthatatlanságuk és szegénységük mértékét is. Fontos volt számunkra megszólalni, képviselni önmagunkat és egyenlő félként megjelenni.

A munkacsoportok lehetőséget adtak arra, hogy megosszuk tapasztalatainkat, és az előrelépést segítő stratégiákat vázoljunk fel. A facilitálás kitűnő volt, hozzá is szólhattunk, és tanulhattunk is a többi résztvevőtől. A hálózatépítés hatását nem lehet eléggé hangsúlyozni, támogató környezetet hoz létre. Az alatt a két nap alatt sok küldöttel találkoztam, akikkel később is kapcsolatban maradtam. Az egyes országok előadásai és megszólalásai nagyon tanulságosak voltak, az előadásokon magas szintű kreativitás mutatkozott meg.

A Találkozót nagyon jól bonyolították le, az elnök mindent megtett, hogy a küldöttek elégedettek legyenek. Egy alkalommal az ír küldöttség hiányosságokat talált némely hozzászólásban, de pontatlanságokat kiigazították. Ez a fajta eljárás fontos volt számunkra, mert megmutatta, mennyire komolyan vesznek minket.

Pozitív élmény volt. Az egyetlen negatív tapasztalat a vízum beszerzése volt: egyikünknek komoly nehézségei adódtak, amely erősen emlékeztetett arra, miért is jöttünk oda.

A MUNKACSOPORTOK²

Hét munkacsoportban folyt a munka. Ezekben a következő résztvevők gyűltek össze:

- 25 EU tagállam és Norvégia küldöttei, 90%-uk saját tapasztalattal rendelkező szegénységben élő emberek.
- Különböző európai és nemzeti intézményeket képviselő „vendégek”, a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem felelősei, valamint európai szervezetek és tudósok.
- A Bizottságtól, európai intézményekből, európai civil szervezetektől, helyi önkormányzatokból és a szociális szolgáltatásoktól érkezett „szakértők”.

Ez egy újító jellegű összetétel, amelynek célja a valós tapasztalatcsere volt.

Az egyes munkacsoportok előkészítő munkálatait az egyes tagállamokban végezték. Minden küldöttség bemutatta a felkészülés anyagaiból vett részleteket – amelyeket a munkacsoport beszámolóinak bevezetőjeként használtunk – hogy gyorsabban megkezdődhessenek a megbeszélések. A csoportmunka végén összefoglalást írtak, és javaslatok sorát fogalmazták meg. Az eredményeket a plenáris ülés elé terjesztették véleményezésre és megvitatásra.

² Megőriztük a munkacsoportokban használt eredeti terminológiát.

MINIMUM JÖVEDELEM

Részletek az előkészületi munkálatokból

Spanyolország, Portugália, Norvégia, Málta, Szlovénia, Ciprus, Finnország, Franciaország, Egyesült Királyság.

Mi az, ami működik:

- A minimum jövedelmet biztosító rendszer jó oldala, hogy létezik, de ugyanakkor nem oldja meg a szegénység problémáját.
- A minimum jövedelmet biztosító rendszert úgy tekintik, mint egy eszközt valaminek az eléréséhez, és nem pusztán pénzbeli juttatást. Igen fontosnak tartják az eszköz hitelességének biztosítását, és azt, hogy joggá válva, megalapozza a családi és az egyéni szegénység felszámolásához vezető folyamatokat.
- A minimum jövedelmi rendszer útlevél más jogokhoz (gondoskodás, lakhatási támogatás stb.), és lehetséges támogatásokhoz (tömegközlekedés, kikapcsolódás, kultúra stb.).
- A minimum jövedelmi rendszer mérföldkő az emberek életének újjászervezésében.

Mi az, ami nem működik:

- A minimum jövedelem rendszerhez való hozzájutás gyakran inkább privilégium, mint jog.
- A minimum jövedelem hozzásegít a túléléshez, de nem a megélhetéshez.
- A folyamatokat lassítják a késlekedések és az aktatologatás. Túl sok a hivatalnok, holott egyetlen kapcsolatra lenne csak szükség.
- A közvélemény kételkedik abban, mennyiben hatékony a minimum jövedelem rendszer a társadalmi kirekesztés csökkentésében. Életbevágó meggyőzni a közvéleményt arról, hogy hatékony módja ez a szegénység és kirekesztés elleni küzdelemnek, és fontos befektetni a lépések végrehajtásában résztvevő felek képzésébe (szociális munkások, közszereplők, civil társadalom stb.).
- Sok szociális munkás nem érti mire való a minimum jövedelem rendszer, és ezért negatívan viszonyul az igénylőkhöz.
- A minimum jövedelem szintje gyakran alatta marad a szegénységi küszöbnek.
- Fiatal, 18-25 év közötti emberek nem jogosultak a minimum jövedelemre.
- Nincs világos információ a rendszerről, és a jogosultság kritériumairól.
- A társadalom diszkriminálja és megbélyegzi a minimum jövedelem igénylőit, ami elszigetelődésükhöz és önértékelésük elvesztéséhez vezet.
- A bizonytalanság megnehezíti, hogy jó szülő legyen valakiből.
- A minimum jövedelem értéke túl nagy mértékben változnak, akár a lottónyeremény.

Munkacsoportos hozzászólások

- *A minimum jövedelem segített újramegteremtés az életet, szabadidőt biztosított, és egészségügyi szolgáltatást.*
- *A minimum jövedelem feljogosít az egészségügyi szolgáltatások és kulturális intézmények igénybevételére, de neked kell odamenni.*
- *Az utcán élő hajléktalanok 90%-a nincs tisztában jogaikkal.*
- *Szegénységben élni annyi, mint szegényben élni.*
- *A szegényekkel szembeni általános viszonyulás megkövesedett. A szociális ellátások igénylőit munkakerülőknak tartják. De nincs tanulmány arról, hogy a minimum jövedelem igénylői gyámoltalanok volnának!*
- *Akármilyen rövid ideig tart a kirekesztés, ki vagy zárva mindentől.*
- *A hajléktalanok nem semmirekellők.*
- *Ha tömeges csalásról lenne szó, tudnánk róla.*
- *Fiatal, 18-25 év között emberek semmire sem jogosultak.*
- *A külföldiek még vízummal is nagyon nehezen kaphatnak minimum jövedelmet.*
- *A minimum jövedelemhez való hozzájutás egy akadályverseny.*
- *Emelkedik a munkával rendelkezők szegénysége. Ez a láthatatlan szegénység.*
- *A munkát mindig többre becsülik, mint az életet. Ez nem helyes.*
- *Nem akarjuk ezerszer elismételni a történeteinket.*

Összefoglalás

A minimum jövedelmet biztosító rendszer jó oldala, hogy egyáltalán létezik – mondják a küldöttek, bár ez nem igaz egész Európára nézve. A szintje viszont nem elég magas, hiszen nem igazodik a valós megélhetési költségekhez. A minimum jövedelem gyakran a szegénységi küszöb alatt marad, pedig legalább azzal egyenlőnek kellene lennie. Azok is tudjanak tisztességes életet élni, akik nem tudnak megélni a munkájukból.

A minimum jövedelemre való jogosultság és az általa lehetővé tett egyéb jogosultságok különböznek az egyes államokban. Gyakran jelent útlevélet kapcsolódó juttatásokhoz. De a minimum jövedelemhez való hozzájutást elnyújtott folyamatok, ismétlődő papírmunkák, késlekedés és aktatologatás lassítja. Emellett nincs mindenki tisztában azzal, hogy szükség esetén jogosult a minimum jövedelemre.

A minimum jövedelem rendszernek dinamikus eszközként kell a társadalmi befogadást elősegítenie. A munka nem az egyedüli útja a társadalmi befogadásnak – azt a képzés is elősegíti, valamint a kultúra, az egészség, és a nem-piaci munka megbecsülése.

A minimum jövedelemből élők megbélyegzettnek érzik magukat. Munkakerüléssel, gyámoltalansággal, sőt csalással vádolják őket.

Javaslatok

- Minden EU tagállam alakítson ki minimum jövedelmet biztosító rendszereket.
- A szegénységet, diszkrimináció nélkül kell láthatóvá tenni a nyitott koordinációs módszerrel keresztül:
 - Szaporítani kell a szegénységben élő emberekkel közös konzultációk és építő párbeszéd fórumait, a közpolitikák kialakítása, megfigyelése és

kiértékelése céljából. Meg kell találni a kapcsolatteremtés hatékony módjait és fórumait.

- Támogatni kell az Európai Bizottság integrált megközelítését és átvenni az aktív befogadás közös alapelveit, amelyekről majd 2008 októberében egyeztetnek.
 - Létre kell hozni a jogszerű működés vizsgálatait és Euro barométereket.
 - A relatív szegénység fogalmát kell használni az abszolút helyett, de a lehető legpraktikusabb formában.
 - Dolgozni kell a minimum jövedelem és a szegénységi küszöb kapcsolatán.
 - Európai kampányt kell folytatni 2010-ben annak érdekében, hogy minden országban legyen minimum jövedelmet biztosító rendszer.
- Le kell egyszerűsíteni az adminisztrációs folyamatokat egy helyen történő kiszolgálással, hogy gyorsabbá váljon az információhoz való hozzáférés.
 - A minimum jövedelmet indexálni kell az árak emelkedéséhez.
 - A médiát is be kell vonni a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelembe.

Ajánlások

- A minimum jövedelmet dinamikus eszközként kell kezelni, amelyet a szükséglet szenvedő emberek könnyen használhatnak élethelyzetük megváltoztatása érdekében.
- A minimum jövedelem olyan befektetés, amely elősegíti az emberek társadalmi befogadását, elismerve, hogy annak a foglalkoztatás nem az egyedüli módja.
- A résztvevők hangsúlyozzák, hogy a minimum jövedelemhez való hozzájárulás és a vele kapcsolatos információk terén fejlődésre van szükség. Egyszerűsíteni kell, átláthatóbbá kell tenni az adminisztrációs folyamatokat, az érintett emberek méltósága iránt tiszteletudóbbá (pl. egy helyet kell biztosítani a kérelmek benyújtására, és el kell kerülni, hogy az embereknek számtalanszor el kelljen ismételniük a történeteiket).
- A minimum jövedelem nem pusztán a pénzről szól, hanem az egészségügyi szolgáltatásokhoz, a kultúrához és a méltó élethez szükséges más forrásokhoz való hozzájárulásról is.
- A minimum jövedelmet viszonyítani kell a valós megélhetési költségekhez, figyelembe véve az egyes országok színvonalához mért áremelkedéseket, és az emberek felismert szükségleteit. A civil szervezeteknek különleges szerepük van abban, hogy kieszközölgék a részvételi megközelítést az emberi méltóságot biztosító élethez szükséges „javak kosarának” meghatározásában.
- Az EU-nak terjesztenie kell a felismerést, hogy a minimum jövedelem inkább forrás és előny, mintsem pusztán költség, és nem szabad a minimum jövedelem rendszereket „passzív eszközként” megbélyegeznie.

LAKHATÁS

Részletek az előkészületi munkálatokból

Spanyolország, Lengyelország, Málta, Dánia, Szlovénia, Ciprus, Cseh Köztársaság, Litvánia, Írország, Egyesült Királyság, Belgium.

Mi az, ami működik:

- Némely vidéken léteznek lakbér kiegészítési rendszerek.
- A hatóságok tisztában vannak a lakhatási problémákkal. Láthatóan foglalkoznak azzal, hogy a politikai elképzelések a helyükre kerüljenek, de még korai kiértékelni ezeket.
- Néhány önkormányzatban és régióban új helyi vagy regionális lakáspolitikát dolgoznak ki, amelyek a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi befogadásához kapcsolódnak.
- A szegénységben élő emberek jövedelem vizsgálaton alapuló lakhatási juttatásokat kapnak.
- Létezik egy államilag finanszírozott lakhatás fejlesztési alap, amely alacsony kamatozású kölcsönt nyújt, és amely lakásfelújításra is használható.
- A lakbéréket a kormány ellenőrzi 2010-ig.
- A szociális lakhatásban az alacsony jövedelműek és a nagy családok elsőbbséget élveznek.
- Lakóingatlan-vásárlási kölcsönök állnak rendelkezésre.
- Önkéntes szervezetek segítenek a lakásépítésben.
- Az állami hatóságoknak törvényes hatalmuk van, hogy kötelező jelleggel megvásárolják az üres ingatlanokat.
- Léteznek lakásépítési juttatás-, és segély tervezetek is, különösképpen a kauciók kifizetésére, amelyet szociális segélyközpontok vállalnak magukra.

Mi az, ami nem működik:

- Túl kevés az egyszemélyes otthon. A legolcsóbbakat soha sem hirdetik a „kiadó lakás” rovatban.
- A szociális lakhatás várólistája túl hosszú.
- Még a legolcsóbb otthonok is csak a közepes jövedelemmel rendelkezők számára elérhetők.
- A lakáspiac az új tagállamokban még mindig átmeneti állapotban van, mindenféle helyzetekkel, be nem jelentett albérletekkel, ami egyáltalán nem könnyíti meg a legsérülékenyebb helyzetű emberek életét. Ők talán leginkább az elszenvedői ennek a lassú fejlődésnek...amennyiben van egyetlen ország is, ahol a lakáspiac átlátható és kedvező a szegényeknek!
- A szállók igénybe vevőinek majdnem annyit kell fizetniük, mint a teljes minimum jövedelem.
- A szociális lakhatási lehetőségek gyakran túl szűkek, és szegényesen tervezettek.
- Néhány városban sok az üres ingatlan. Mit lehet azért tenni, hogy ezek ki legyenek használva?

- A szociális lakásokról egy pontrendszer alapján döntenek. A várólistára kerülő pályázatokat csak 19 pont felett veszik figyelembe.
- Semmi értelme kizárólag a munkától és a társadalomtól legjobban eltávolodott embereket költöztetni a lakótelepekre. Ezeknek az embereknek kevés lehetőségük van arra, hogy másfajta életet éljen emberekkel, családokkal találkozzanak.
- 1200 kilakoltatás volt ebben az évben, előre bejelentés nélkül, kétséges jogi gyakorlat alapján.
- Főleg a virágzó területeken alkalmazhatók a helyi és regionális lakhatási politikák. Nincs nemzeti lakáspolitiká.
- Alig van szociális lakásépítés.
- A lakhatás nagyon drága a jövedelmekhez viszonyítva.
- A helyi tanácsok kiárusítják szociális lakásaikat, ami aggodalmat kelt az emberekben.
- Felfejlődött a lakásépítés fekete piaca.
- A traveller³ közösségekből származó embereknek gondot jelent a szociális lakhatás.
- Kevés a fogyatékos-barát otthon, és gyakran messzire esnek az üzletektől.
- A bevándorlók számára jobbra elérhetetlen a szociális lakhatás.
- Sok bérelt magánházban élő család pályázhat szociális lakhatásra.
- A szabályok hézagosak, és néhány lakásépítési testület ezt igyekszik kihasználni a profit reményében.
- A lakhatási törvénykönyv két év próbaidőt ír elő, mielőtt a lakásbérlet megkezdődhet. A kiutalás végső kritériumai nem világosak, és nem is önállóak. *
- Az üres ingatlanok felvásárlására kötelező törvényt nem alkalmazták.

Munkacsoportos hozzászólások

- *A lakhatás nem elérhető bizonyos csoportok számára, beleértve a fogyatékkal élőket.*
- *Nincs elegendő ház, és a lakbér költsége hajléktalanná teheti az embereket.*
- *A lakhatás sohasem kerülhet többre, mint a jövedelem 30%-a.*
- *A szegénységben élő emberek gyakran nem tudják kifizetni a kauciót.*
- *A kormány nem védi a romák, a travellerok és a bevándorlók jogait, ők lakásépítési várólistára kerülnek. A lakhatási jog nem létezik a gyakorlatban.*
- *Az alacsony jövedelmű családok nem tudnak lakbért fizetni. A lakhatási jog üres frázis.*
- *A lakásépítés nem jog, csak egy árucikk, egy termék.*
- *A lakhatási probléma közvetlen hatással van a hajléktalanságra, de ez nem szerepel meg a kormányzati jelentésekben.*
- *Hogyan kaphatnak az utcán élő hajléktalanok segítséget a szociális szolgáltatásoktól?*
- *A sztenderd alatti lakhatás költségei alacsonyabbak, de a sztenderdek szörnyűek.*
- *2 évet kell élni az országban ahhoz, hogy bekerülhess a szociális lakásépítésbe. Ez megdöbbentő hatással van a különösen vándor közösségekre.*

³ vándorló közösségek

- *A romákat kiűzhetik Róma utcáiról, ha nincs elég pénzük, egyik kilakoltatás követi a másikat. Elzárják a vizet, és kikapcsolják az áramot. Táborokban élünk, fizetjük a költségeit, de úgy élünk, mint az állatok. Napjainkban kilakoltatják az embereket Rómában, a romáknak nincsenek jogaik. Be akarunk illeszkedni a társadalomba, de nem engedik.*
- *Számos önkéntes csoportnak/szervezetnek vannak tapasztalatai, de kevés lehetőségük van kicserélésükre. Meg kell próbálnunk rávezetni a politikusokat, hogy felismerjék e szervezetek fontosságát, és támogassák őket.*
- *Ahhoz, hogy kitörj a hajléktalanságból, és lakhatást kapj, először fel kell hagynod a drogokkal és az itallal. Ezért van szükség a szociális szolgáltatások támogatására, és arra, hogy felelősséget vállalj önmagadért. De ha fel is hagyta a drogozással, és kaptál lakást, még mindig ott a munkanélküliség problémája, amely visszavezethet a drogozáshoz.*
- *Veszélyes azt állítani, hogy a hajléktalanság kizárólag a drog és az alkoholfogyasztással kapcsolatos, mert ez egyoldalúvá tenné a problémát, és sztereotipizáláshoz vezethet.*
- *A hajléktalanság a magasan fejlett országokban is probléma. Hosszú távú probléma európai szinten, amelyhez minimum sztenderdek szükségesek. E nélkül nem lehetnek európai szintű változások, szankciók.*
- *A lakhatás régebben államügy volt, most a magán szektor problémája. Csak az otthonok 3%-a szociális lakhatás.*
- *Az általános benyomás az, hogy az állam nem felelőssége teljes tudatában cselekszik.*
- *Az európai strukturális alapok nagyon korlátozottak: csak a nem kívánatos hatások kezelésére elegendőek, új lakásépítésre nem.*

Összefoglalás

A küldöttek felismerték, hogy a helyzet országoként eltérő képet mutat, de azért vannak hasonlóságok is. A lakhatás mindenki számára nagy probléma, de főleg a fogyatékkal élők, az etnikai kisebbségek, és a bevándorlók számára, beleértve a menedékhely igénylőket, az egyszülős családokat, a travellereket, a romákat és a minimumjövedelemből élőket. Pozitív politikai megoldásokat kell keresni, amelyeket nem mindig ültetnek a gyakorlatba ott, ahol a pénzt nem megfelelően használják fel.

A lakásbérletre való hozzájárulás és megfizethetősége egy másik probléma a legtöbb országban, ami a leggyakrabban vezet hajléktalansághoz. Néhány kormány tisztában van a problémával, de inkább elleplezi a hajléktalanságot ahelyett, hogy megoldaná.

Fontos kérdés a tulajdonos és a bérlő kapcsolata is.

A lakhatási jogok szintje és gyakorlati alkalmazásuk országról országra különbözik, a megfelelő gyakorlat kialakításáért folytatott küzdelemtől a sztenderd alatti lakhatásig, amelynek bérlői aligha reménykedhetnek abban, hogy bármi jobbat találnak, vagy akiket kilakoltatás fenyeget, amiért még a nagyon alacsony lakbért sem tudják kifizetni.

Olyan esetek is vannak, ahol még az alapvető jogok is mintha hiányoznának, és ahol az emberi jogokból csúfot üznek, mint a romák esetében Olaszországban. A romák gyakran szerencsétlen körülmények között élnek, alapvető szolgáltatások nélkül (áram-, vízszolgáltatás). Emellett hátrányosan megkülönböztetik őket a szociális lakhatásban, és gyakran kilakoltatják őket.

Néhány új tagállamban „a politikai ancient regime”-ből való átmenet az új rendszerbe a szociális lakhatás ellen dolgozik, amely ezért összezsugorodik, és a magánszektor – vagyis a profit termelők – kezébe kerül.

A lakásépítési politikát átfogóan kell szemügyre venni. A hajléktalanság okai összetettek, és sokoldalúak: lakhatási politika, munkanélküliség, kirekesztésből, vagy pl. droghasználatból adódó életkörülmények.

A lakhatás alapvető jog, amelyet garantálnia kell az EU-nak.

Amennyiben a lakhatás mindenki számára garantált, növelni kell a szociális lakhatás mértékét. A lakbéréket kormányzati ellenőrzés alá kell vonni. A bérlő nem költheti jövedelmének több, mint 30%-át lakásra. A kormányoknak létre kell hozniuk egy kaució alapot a szegénységben élő emberek számára.

Önkéntes szervezetek lakásépítési támogatást nyújtanak: több forrást kell biztosítani számukra. Munkájuk segít a legkiszolgáltatottabbaknak beilleszkedni a társadalomba. Gyakran együttműködnek egyes tulajdonosokkal vagy helyi hatóságokkal.

Javaslatok

- Az Európai Unió alapvető jogként ismerje el a lakhatási jogot.
- Elegendő lakásépítési kínálatról kell gondoskodni, amely követi a szociális igényeket.
- A lakhatás ne kerüljön többre, mint a jövedelem 30%-a.
- A lakhatás ára és színvonala szorosan kapcsolódjon össze.
- Az Európai Unió egyenlő jogokat biztosítson a tulajdonosoknak és a bérlőknek, ami a jogokra, költségekre kitérő világosan megfogalmazott szerződéseket jelent, amelyeket a vizsgálat és büntetés eszközeivel ellenőriznek.
- A kormányok segítsék az embereket a kaució előteremtésében, és fokozatos törlesztésében.
- Az adó kivetését a valós lakbérre vonatkozóan kell kiszámítani.
- A hatékony támogatások és szolgáltatások elérhetőek legyenek a szociális lakhatásban részesültek és a hajléktalanok számára. A szolgáltatások igazodjanak a különböző csoportok igényeihez, legyenek átláthatóak és könnyen érthetőek a felhasználók számára.
- A kialakított politikai elképzeléseket át kell ültetni a gyakorlatba, majd finanszírozni és megfigyelni. Büntetést kell alkalmazni olyan esetekben, amikor a politikai elképzeléseket nem alkalmazzák a gyakorlatban.
- A lakhatási politikában érintetteket be kell vonni az őket érintő döntések hozatalába helyi szinten.
- Az Európai Unió alakítson ki normatívát és hívja fel rá a figyelmet, tegye közzismertté.

- Az államok biztosítsák a szociális lakhatás garantált százalékát a bérlemények teljes kínálatán belül.
- Az Európai Uniónak alkalmaznia kell a diszkrimináció elleni Irányelvet a szolgáltatások elérhetőségére vonatkozóan, és azt a lakhatásra is kiterjeszteni.
- A széles néprétegek önkéntes szervezeteit anyagi támogatásban kell részesíteni.

Ajánlások

- A civil szervezetek és a lakhatással kapcsolatos problémákban közvetlenül érintett emberek bevonása alapvető abban, hogy a hajléktalanok és a lakhatással kapcsolatos problémákkal küszködő emberek valós igényeit kezelhessük.
- Fontos a pénzügyi támogatás a hajléktalan emberek számára, hogy képessé váljanak arra, hogy megvédjék magukat, és a civil szervezetek számára, hogy választ legyenek képesek adni a lakhatási problémákra.
- Stratégiákat és Nemzeti Cselekvési Terveket kell létrehozni a lakhatás és a hajléktalanság problémáira.
- A lakhatás és a hajléktalanság legyen fókuszban az EU befogadási stratégiájának tematikus évében.
- Az állami és szociális lakásépítés alapvető része a lakhatási problémák kezeléséhez szükséges sikeres stratégiának.
- Az Európai Strukturális Alap támogassa a megfizethető és fenntartható lakhatáshoz való hozzájutást.
- A tagállamok tűzzenek ki célokat a felhasználható jövedelem lakhatásra fordítható százalékának megállapítására.
- Az adópolitika segítségével el kell kerülni a lakások üresen hagyását, és a lakáspiacon történő spekulációkat.
- Alapvető a diszkrimináció mentesség a lakhatás elérhetőségét illetően, és az EU törvénykezést ebben a tekintetben meg kell erősíteni, végrehajtását pedig szigorúan ellenőrizni.

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Részletek az előkészületi munkálatokból

Spanyolország, Portugália, Norvégia, Olaszország, Dánia, Szlovénia, Ciprus, Franciaország, Egyesült Királyság.

Mi az, ami működik:

- Befektetések történtek a **szakképzésbe**, amelyet a hátrányos helyzetű csoportok kulcsfontosságúnak tartanak egy jó munkahely megszerzéséhez, valamint a tisztességes kereset és az emberi méltóság jogainak közös érvényesüléséhez.
- Néhány hatályos foglalkoztatási politika, és főleg a hivatalos foglalkoztatás ügynökségi programok sikeresen segítették a hátrányos helyzetű személyeket, hogy munkát találjanak, beilleszkedjenek a társadalomba, és javuljon az önértékelésük.
- Néhányan, akik az évek során szociális munkásokkal találkoztak, észrevették, hogy **megváltozott a viszonyuk** velük szemben. *„Amikor más körülmények között találkozunk, mint a segítségkérés, és együtt lépünk fel a szegénység ellen és az egyéni méltóság érdekében, megváltozik a viszonyunk. Már nem csak a problémát látják bennünk, hanem emberi lényekké válunk a szemükben, akik problémákról beszélnek”*. Néhány szociális munkás megerősíti ezt.
- Néhányan azt mondják, hogy a civil szervezetek kezdeményezéseinek és projektjeinek fejlődése **növelte a szegénységből való kitörés lehetőségeit**. Azok, akik éltek ezekkel a lehetőségekkel nem értik, hogy mások miért nem teszik ugyanezt. Inkább a civil szervezetek támogatását értékelik pozitívan az emberek, mint a hivatalos ügynökségét.
- A szociális szolgáltatások integrációjáról szóló reformtörvénykezés (328/2000) biztosítja a **részvételi alapelv** gyakorlati alkalmazását a szociális szolgáltatások értékelésének megtervezésében, menedzsmentjében és nyomon követésében.
- A szociális szolgáltatásoknak már van, vagy épp most hozzák létre a **kliensek jogainak** kartáját.
- Sok szociális munkás és ügyintéző mélyen elkötelezett és hisz a munkájában.
- Az egyszülőjű családok kiegészítő támogatást kapnak. Alacsony jövedelmű családok és gyerekekkel rendelkező családok ingyenes gyermekgondozásban, óvodában és iskolán kívüli ellátásban részesülnek.
- Minden elkötelezett személy által lebonyolított szociális támogatási eljárás jól működik. Néhány jóléti szektorban dolgozó, ha valamit nem tud, fordulhat a hálózathoz vagy a társasághoz.
- Sok helyi kezdeményezés jól működik, de alulfinanszírozottak.

Mi az, ami nem működik:

- Óriási **deficitje** van a szociális szolgáltatásoknak, mind az ország igényeinek teljes ellátását, mind a minőséget tekintve.

- A minőségi egészségügyi **szolgáltatás elérhetősége** és az állami kórházak várakoztatási ideje olyan problémák, amely különösen érintik az öregedő szegényeket, és a folyamatos gondozásra szorulókat.
- Nincs biztosítva a minőségi **szakképzés elérhetősége**, amely a tisztességesen fizető álláshoz juttathat: ez az egyik legnagyobb probléma a fiatalok, a munkanélküliek és a 40 év felettiek számára. Még mindig nagyon nehéz tisztességes állást találni, amit még tovább nehezít a nagy cégek termelésének külföldre helyezése, valamint a gazdaság egyes hagyományosabb szektorainak összeomlása.
- A felhasználók döntő többsége elégedetlen a helyzetüket nem értő, és kevés rugalmasságot mutató szociális munkásokkal való **kapcsolat minőségével**: „*Mereven ragaszkodnak a szabályzathoz*”. Az emberek kevésbé fontosak, mint a törvény szava.
- Vannak projektfinanszírozással kapcsolatos problémák: „*Tudjuk, hogy van lehetőség a szegénység elleni projektek finanszírozására. De nem látunk bele abba, hogyan végzik az értékelést. Világos, hogy nincs folytonosság. Egyes projektek leállnak, mások elkezdődnek. Néha nagyon későn érkezik meg a pénz, és nagyon hamar el kell költeni. Ki gondol erre? Ki követi ezt időről időre, hogy a folytonosság biztosítva legyen? Néha úgy tűnik, hogy a projekteket úgy működtetik, hogy a projekt kezdeményezői finanszírozhassák saját tevékenységüket. A projektek semmire se jók, és a pénz eltűnik a süllyesztőben.*”.
- A törvényeket és a szabályozásokat nem alkalmazzák egyformán mindenütt.
- A jó gyakorlatokat szinte mindig a projektekre alapozzák, így a projektekkel együtt azok is véget érnek.
- A projektfinanszírozás a politikusok és döntéshozók jóindulatától függ, és az éppen rendelkezésre álló pénztől.
- *A szociális szolgáltatások töredezettsége* nagyon megnehezíti a teljes körű beavatkozást.
- A túl sok papírmunka hátráltatja az eset-menedzsmentet, túl sok idő megy el találkozókra. A szociális munkásoknak nincs elég idejük ahhoz, hogy megfelelő módon foglalkozzanak az emberekkel.
- **A felhasználók nem férhetnek hozzá könnyen aktáikhoz.** A szociális munkások nem szeretik, ha kioktatják őket.
- Az adminisztrációs szolgáltatások nem vállalnak felelősséget (elveszett papírok esetében), és nincs mód az olykor komoly következményekkel járó adminisztrációs hibák helyrehozatalára.

Munkacsoportos hozzászólások

- *a szociális szolgáltatásokat a szegények szolgáltatásainak tekintik, és ezért megbélyegzik.*
- *Az emberek szégyellnek szociális szolgáltatásokhoz folyamodni.*
- *A mi országunkban a hangsúly inkább a szakképzésen van, mint a szociális szolgáltatások működésén.*
- *Sokan nem tudják, hogy jogosultak a szociális szolgáltatásokra. Az állampolgárság arról szól, hogy tudjuk hova kell fordulnunk.*
- *A sebezhető embereket nem veszik figyelembe elég körültekintően.*

- *A szociális szolgáltatásokat privatizálják, vagyis pénzközpontúvá válnak.*
- *A szociális munkások nem tisztelik az emberek méltóságát.*
- *Az én hazámban nincsenek szociális szolgáltatások, amelyek a segítségemre lehetnének, mindig a barátaimtól, a családomtól kell segítséget kérnem.*
- *Több hátrányos megkülönböztetés éri a nőket a szociális szolgáltatásokban.*
- *Az én hazámban a bevándorlók számára nem elérhetőek a szociális szolgáltatások. Számla nélkül dolgoznak, szunderd alatti lakásban élnek, és gyermekeik nem járnak iskolába.*
- *A szociális szolgáltatások szolgáltatói általában nem nagyon megértőek. Amikor odamegyek, tisztán látom rajtuk, hogy azt gondolják, „mit keres ez itt? Neki nincs szüksége ránk”. Azért gondolják ezt, mert nem függök tőlük.*
- *A szegénység nem egyéni probléma. A szegények nem okolhatók saját problémáikért. A kérdés nem az, hogy miért szegény egy adott személy, hanem, hogy hogyan szorítsuk vissza a szegénységet.*
- *A 18-25 év közöttiek nem jogosultak minimum jövedelemre. De nincs az a kor, amikor jó szegénynek lenni.*

Összefoglalás

A munkacsoportok résztvevői meg vannak győződve arról, hogy a szociális szolgáltatások alapvető univerzális szolgáltatások, amelyekhez mindenkinek biztosítani kell a hozzájutást. Az egész embert kell nézniük, akkor is, ha egy embernek különböző problémái vannak. Ehhez szükséges a szolgáltatások hálózati összekapcsolása. Ez a megközelítés tiszteletben kell, hogy tartsa az egyént.

Teljes volt az egyetértés a szociális szolgáltatások és a jogokkal kapcsolatos információ elérhetőségének nehézsége tekintetében. A szociális szolgáltatásokért továbbra is az államnak kell felelősséget vállalnia, törvényen alapuló jogosultságokkal. Ezen kívül elegendő és magas színvonalú ellátást kell biztosítani. A szociális szolgáltatások privatizálása azt jelenti, hogy gazdasági szempontoknak, következésképpen a haszonelvűség kritériumainak vetjük alá, és ezzel kérdésessé válik magának a szolgáltatásnak a fogalma.

A szociális szolgáltatások néhány tagállamban a képessé tételre épülnek, ami úgy tűnik, segíti stabilizálódni a felhasználókat. Jó gyakorlat a civil szervezetek és az állami szolgáltatások bevonása a társadalombiztosítási programokba. Tehát fontos bevonni a szegénységben élő embereket a döntéshozatalba.

A fő probléma a szociális szolgáltatások szervezésében a bürokrácia. A pályázóknak papírkötegeket kell kitölteniük ahhoz, hogy bármilyen szolgáltatásban részesülhessenek. Az emberek úgy érzik, szerepet kell játszaniuk, hamis látszatot kelteniük, hogy hozzáférhessenek a szociális szolgáltatásokhoz. Mindennek tetejébe nehéz elviselni, hogy mit gondolnak róluk mások, a család és a barátok amiatt, hogy szociális szolgáltatásokhoz folyamodnak. Az egyes szolgáltatások által nyújtott segítség együtt jár egy szerződéssel, amely nem csak plusz terhet jelent a felhasználó számára, de a felelősséget is viselnie kell.

Néhány államban decentralizálták a szociális segélyezés felelősségeit. A szociális ellátások a helyi önkormányzatok kezébe kerültek, ami a szabályok között eltéréseket okoz. Emellett a társadalmi jólét menedzsmentjét egyre inkább önkéntes csoportoknak adják át.

A jogosultság egyre inkább támogatássá válik. A korábban automatikusan biztosított jogokat ki kell érdemelni. A szociális szolgáltatások elérhetősége egyre növekvő mértékben feltételhez kötött, valamint szerződésen és jóváhagyáson alapul.

Javaslatok

- A szociális munkások vegyenek részt szolgáltatáson belüli szakképzésen, hogy megértsék a támogatásra szoruló emberek mentalitását.
- A szegénységben élő embereket be kell vonni a jövő szociális munkásainak iskolai képzésébe, hogy megváltozzon a szegénységről kialakult képük. Egy ilyen képzésnek realiztikusan és pozitívan kell a társadalmi befogadásra összpontosítania.
- Az esetenylvántartások adminisztrációját centralizálni kell, hogy ne kelljen az embereket ide-oda küldözgetni.
- A pályázókat tájékoztatni kell a pályázat összeállításához szükséges folyamatokról.
- Egyetlen kapcsolaton keresztül történjen a különböző szolgáltatások koordinálása.
- Létre kell hozni egy közvetítői szolgáltatást, a szolgáltatásokban részesülők és a szociális munkások közötti viták lebonyolítására.
- A szolgáltatásnyújtást fejleszteni lehet a szociális munkás és az adminisztrációs alkalmazott együttes támogatásával.
- A szociális munkások kapják meg a támogatáshoz szükséges információt.

Ajánlások

- A jó minőségű szociális szolgáltatások elérhetőségének jogát garantálni kell.
- A szociális szolgáltatások legyenek megfizethetők, jó minőségűek és folytonosak, igazodva a szegénységben és kirekesztésben élő emberek valós és változó igényeihez egész életük során, minden körülmények között.
- Mindenkinek joga van az egyenlő elbánáshoz, a méltóság megőrzéséhez, és a szociális szolgáltatások diszkriminációtól mentes használatához.
- Az információ és a tanácsadás kötelező jelleggel mindenki számára legyen elérhető, az alacsony jövedelműek számára is elérhető formában, vagyis helyi szolgáltatásokon keresztül.
- Sürgősen javítani kell a megfizethető, minőségi egészségügyi szolgáltatás és lakhatás elérhetőségét.
- Létre kell hozni az egészségügy és szegénység európai obszervatóriumát.
- A kliensek és a szociális szolgáltatások szolgáltatói közötti egyéni szerződések új jelensége aggodalmat okoz a szegénységben élő emberek között. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ezek a szerződések ne legyenek diszkriminatívak.
- Az EU állítson fel minőségi normatívát, amely biztosítja, hogy a tagállamokban garantálják a megfizethető hozzájutást a minőségi szociális szolgáltatásokhoz.

- A nemzeti kormányzatok garantálják, hogy a szociális szolgáltatások hatékonyan működnek az EU szinten létrehozott normák szerint.
- A szociális szolgáltatásokat helyi szinten kell koordinálni, végrehajtani és értékelni.
- Amennyiben tiszteletben tartjuk az emberi jogokat, a szegénységben élő embereket strukturálisan be kell vonni részvételi rendszereken keresztül minden szinten. A stratégiafejlesztés és a végrehajtás részvételi modelljeit aktívan elő kell mozdítani és támogatni EU-s és nemzeti pénzügyi mechanizmusokkal.

KÖZÉRDEKŰ SZOLGÁLTATÁSOK

Részletek az előkészületi munkálatokból

Ciprus, Finnország, Egyesült Királyság, Bulgária, Belgium.

Mi az, ami működik

- a gázművek egy alapot hozott létre az alacsony jövedelmű fogyasztók megsegítésére, de erről kevesen tudnak.
- Egy energiaszolgáltató garantált csomagot ajánl az alacsony jövedelmű fogyasztók számára.
- A Foglalkoztatási és Szociális Ügyek Minisztériuma támogatja a nagyon alacsony jövedelműeket a téli fűtés költségeinek viselésében.
- Létrehoztak egy szociális tarifát.
- Létezik a kártyás mérőóra program.
- Egy minimum szolgáltatási garancia biztosít 100 kWh ingyenes ellátást.
- A közüzemi szolgáltatások téli kikapcsolása nem engedélyezett.

Mi az, ami nem működik

- Az elektromos áram költséges, és az emberek jövedelmének nagy részét felemészti.
- A víz nem költséges, de szűkös az ellátás, ezért az emberek importált vizet vesznek, ami felborítja az egyensúlyt.
- A közérdekű szolgáltatásokat megreformálták. Ennek következményei katasztrofálisak. Az embereknek csökkenteniük kell a fogyasztást, de az is előfordul, hogy kizárják őket a rendszerből.
- Nincs ellenőrzés és a szolgáltatókat felelősségre vonó rendszer.
- A közérdekű szolgáltatások szegénységhez vezetnek.
- A fogyasztóknak kevés információ áll rendelkezésükre a szolgáltatók kiválasztására és összehasonlítására.
- Néhány vállalat olyan garanciát követel, amelyet nem mindenki engedhet meg magának.
- Néhány bérlőnek nincs saját mérőórája.
- A csekkeken nehéz eligazodni.
- Az emberek nem kerülnek automatikusan a szociális tarifára, pályázniuk kell. Ez sok aktatologatással jár.
- Néhány alacsony jövedelmű nem minősül védett fogyasztónak.
- Pályázni kell a kártyás mérőóra, nem lehet megelőzőként azonnal felszerelni.
- A kifizetésekkel kapcsolatos nehézségek rendezhetetlen adósságokba való belesodródást okozhatnak.
- Az illegális bevándorlóknak nem kapcsolják (be/vissza) a gázt/elektromos áramszolgáltatást.

Munkacsoportos hozzászólások

- *A kormány elmondja, mit tervez a közérdekű szolgáltatások működtetésével kapcsolatban, de a rossz gyakorlatok aggasztóak.*
- *Az energiaszolgáltatás egyre inkább a magánszektor kezébe kerül.*
- *Romlik a szolgáltatások minősége.*
- *Akik nem tudnak fizetni, nem jutnak szolgáltatásokhoz.*
- *Elegendő víz van a hazámban, akkor miért olyan drága?*
- *Hogyan követheted nyomon a fogyasztást, ha egyszer a mérőórát 12 méter magasra szerelik fel?*
- *A táborokban élő romák nem jutnak vízhez.*
- *Középkori körülmények között kell élniük. A gyermekek esténként gyertyafénynél tanulnak.*
- *Az ügyvédek félnek megvédeni az embereket a nagy cégekkel szemben.*
- *Előfordulhat, hogy 800 Euro garanciát kell fizetni. Egy szegény ember ezt nem tudja kifizetni.*
- *A minimum juttatáshoz szükséges jövedelem plafon túl magas.*
- *Az energiaellátás kereskedői gyakran házalnak új fogyasztók reményében a munkásnegyedekben, és mindenféle butaságot terjesztenek. Aláírod a szerződésüket, ami nem jelent olcsóbb árat, és az új megegyezés nem szünteti meg a régit, így a hónap végére két számlát is kapsz.*
- *A komoly nehézségekkel küzdő embereknek kaphatnak kártyás mérőórát. A használatért előfizetési kártyával kell fizetni.*

Összefoglalás

A munkacsoportok résztvevői arra a konklúzióra jutottak, hogy az energiapiac privatizálása nem költségcsökkenést, hanem költségnövekedést hozott. A szegénységben élő emberek emiatt választhatnak, hogy esznek, törődnek magukkal, vagy használnak egy energiaszolgáltatást.

A szolgáltatást nyújtó cégek nem átláthatóak. A számlák rendkívül magasak lehetnek, és nincs mód az újraellenőrzésre.

A szolgáltatások értékesítése gyakran agresszív módon történik, és az emberek két számlát kapnak hónap végére, mert az új szolgáltató nem tájékoztatja a régit az új szerződésről. A tulajdonosnak kellene felbontani a szerződést, de az emberek ezzel nincsenek tisztában.

A gáz és áramszolgáltatás piacát szabályozni kell. A privatizáció egymagában nem magyarázza a költségek növekedését. Az államok tehetők részben felelőssé azért, hogy képtelenek szabályozni a piacot, vagy olyan politikát kialakítani, amely megvédi a legkevésbé jómódúakat. Az ellátók közötti verseny néhány államban álverseny, és a fogyasztókat nem védik. Az árak emelkednek, de a szolgáltatások minősége romlik.

A közérdekű szolgáltatásokhoz való hozzájutás alapvető jog.

A jelenlegi energia és vízproblémák mindenkit sújtanak, de a liberalizáció leginkább a szegénységben élő embereket sújtja. Gyakran rosszul szigetelt, energiaszegény otthonban élnek, ami növeli a fogyasztásukat. A szociális lakásokat jobban kell szigetelni. Emellett a

minimumjövedelem és bizonyos juttatások nem elegendőek a megélhetéshez, csak a túléléshez. A szociális tarifa kevesebb stigmával jár, mint a kártyás mérőóra.

Javaslatok

- Azonosítani kell a jótállás nélküli privatizációért felelős személyeket.
- Testületet kell létrehozni mindkét oldal, a fogyasztók és a tulajdonosok képviselőiből.
- A fogyasztókat jobban kell informálni.
- Létre kell hozni a rendőrszolgálat független testületét.
- Meg kell változtatni a törvényt.
- Megbeszélést kell folytatni egy minimum energiaellátási csomag létrehozásáról.
- Az energiához való jog alapvető társadalmi jog.
- Szükség van az energiapiac liberalizációjának folyamatos, széleskörű kiértékelésére.
- Be kell fejezni az energiafogyasztók jogait védő Európai Karta megfogalmazását, amit egy Irányelvnek kell követnie.
- Az állami szolgáltatások kötelezettségeinek végrehajtását kötelezővé kell tenni.
- Lépéseket kell tenni, hogy a családi jövedelem 5%-kánál ne kelljen többet energiafogyasztásra költeni.
- A következő lépéseket kell megfontolni:
 - biztosítani az árak megfigyelését és ellenőrzését
 - bevezetni egy áfa rendszert, amellyel a tagállamokban a legalacsonyabban adóztatják meg az alapvető energiaszolgáltatásokat
 - egyszerűsíteni az adminisztrációt
 - szabályozottan maximált szociális árkedvezmények az alacsony jövedelműek számára
 - lépések az energiafogyasztás korlátozására
- a fogyasztási gyakorlatok értékesítését szabályozni
- létrehozni egy közvetítői szolgáltatást.

Ajánlások

- Garantálni kell az energia és más alapvető fogyasztásokhoz való megfizethető hozzájutást, mint alapvető jogot.
- A tagállamoknak garantálniuk kell a megfizethető hozzájutást minden alapszolgáltatáshoz olyan lépések meghozatalával, mint szabályozott árazási rendszerek, garantált hozzájutást a szolgáltatások minimum csomagjához, és a kikapcsolás megtiltása, stb.
- Az Energiafogyasztók Jogainak Európai Kartájának javasolt megalkotása magába kell, hogy foglalja a szociális sztenderdeket, és jogilag kötelező érvényűnek kell lennie. A Karta legyen a fogyasztók védelmének eszköze.
- Az energiaszegénységet kulcsproblémának kell tekinteni, amelyre vonatkozóan az EU-nak egységesen és sürgősen lépéseket kell tennie, főleg az emelkedő energiaárak fényében. Ez magába kell, hogy foglalja a méltányos ármegállapítást

és az energiahatékonyság előmozdítását, összehangolva a megfelelő minimumjövedelem biztosításával.

- Érthető és elérhető információt kell rendelkezésre bocsátani személyes szolgáltatásokon keresztül, az elektronikus eszközökre való hagyatkozás helyett, amelyek diszkriminatívak az alacsony jövedelműek számára. Ugyanakkor biztosítani kell a szabad, független tanácsadást is, és a hatékony panaszkezelést.
- Sürgősen ki kell értékelni a piacok liberalizációjának hatását, beleértve a Szolgáltatási Irányelv hatását is, hogy fel lehessen mérni, mekkora társadalmi hatást gyakorolnak a szegénységben és kirekesztésben élő ember sorsára.
- A szegénységben élő embereket be kell vonni az SGI-vel kapcsolatos politika fejlesztésébe, kivitelezésébe és kiértékelésébe, ha pontosan meg akarjuk becsülni, milyen mértékben támogatja a társadalmi befogadást az SGI és a belső piac jelenlegi működése.

A MUNKACSOPORTOK VISSZAJELZÉSEI – HOZZÁSZÓLÁSOK ÉS VITA

A plenáris ülésen a munkacsoportokban megfogalmazódott ajánlásokat (melyeket az előző fejezetben tárgyaltunk) továbbították a plenáris előadók felé, és Jérôme Vignon (a Bizottság részéről), valamint Ludo Horemans, az EAPN elnöke, és Elise Willame, a Szociális Védelmi Bizottság elnöke válaszolt rájuk.

A négy fő témakörbe tartozó ajánlásokon kívül több küldött szükségesnek találta, hogy értékelő eszközök kerüljenek kidolgozásra, melyekkel mérni lehet a fejlődést az egyes Találkozók között. Bár egyetértettek azzal, hogy a szegénységben élők közreműködése és a szegénység elleni hathatós fellépés hosszú távú, lassan alakuló folyamat, azt mégis fenntartották, hogy a Találkozók értékelésére objektív kritériumokat kellene kidolgozni, hogy minden újabb Találkozón fel lehessen mérni, mekkora előrehaladás történt a szegénység elleni küzdelemben.

Ezenkívül kihangsúlyozták, hogy szükséges lenne értékelni az EU jelenlegi befogadási stratégiájának a hatását a 2010-es a Szegénység és Társadalmi Kirekesztés Elleni Évre való felkészülésben.

Jérôme Vignon válaszolt a felvetésre, miszerint ellenőrizni kellene, mekkora a fejlődés a találkozók között. Egyrészt felhívta rá a figyelmet, hogy minden érintettnek nagyobb erőfeszítést kéne tennie, hogy megfeleljen ennek az elvárásnak, másrészt arra figyelmeztetett, hogy ebből esetleg pusztán rutin papírmunka válhat. Már léteznek fontos beszámolók, mint például a Szegénységről és Társadalmi Kirekesztésről szóló Összesített Jelentés, és ezekben kell felismernünk, hogy a találkozók javaslatai, ajánlásai milyen következményekkel jártak. Azt is látnunk kell, hogy a Bizottság ajánlásai, mint például az Aktív Befogadásról szóló ajánlások, részben a találkozók üzeneteire adott válaszok. A további papírmunkák helyett inkább észre kellene vennünk, hogy a találkozók eredményei beépülnek a Bizottság lényegi munkájába.

A szolidaritás témájával kapcsolatban Vignon úr megjegyezte, hogy egy minimumjövedelem rendszer akkor lehet hatékony, ha elégséges jövedelmet jelent; amellet sok rászoruló nem is részesülhet benne. A szociális szolgáltatások számára is problémát jelent a javak nemzeti szintű újraelosztása. Ennek ellenére, a jelenlegi szűkös gazdasági helyzetben továbbítanunk kell a szolidaritás üzenetét. A következő EU-s szociálpolitikai menetrend előkészítése során a Bizottság tekintetbe veszi a lehetőségek, a hozzáférés és a szolidaritás közötti kapcsolatrendszer.

A küldöttek gyakran nehezményezik a szerződéses megoldást, noha annak célja, hogy képesek legyenek szociális támogatás fogadására. Jérôme Vignon szerint mindez a személyes felelősség kérdéskörébe tartozik. A Szociális Védelmi Bizottsággal együtt el lehetne gondolkodni rajta, hogyan kombinálható a felelősség a szabadsággal.

A helytálló elgondolások hasznosításával kapcsolatban Vignon úr elmondta, a közreműködés kifejezetten követelmény a Társadalmi Összetartozásról szóló Nemzeti Cselekvési Tervek előkészítése során. Ott van legnagyobb szükség rá, hogy az ötletládikák tartalmát felvonultassuk, valamint ott kell reagálni az ezen a találkozón elhangzott javaslatokra.

Mint Jérôme Vignon megjegyezte, az Európai Unió csekély befolyással rendelkezik a lakhatás és az energia fölött. Mindazonáltal némi indirekt hatást gyakorolhat a politikai elképzelések terén.

Az ilyen irányú követeléseket tehát más főigazgatóságoknak célszerű címezni, nem a szociális ügyekkel foglalkozóknak.

Ludo Horemans, az EAPN elnöke szerint a vitákból legerősebben a garantált jogok alapvető igénye emelkedett ki. Történtek már erőfeszítések arra, hogy a minimumjövedelem kérdése EU-szinten napirendre kerüljön. Néhány államban a mai napig sincs minimumjövedelem rendszer, ahol van, ott pedig nem megfelelő. A hatékony és megfelelő minimumjövedelem rendszerek kidolgozását jelentős befektetésnek kell tekintenünk.

Az Európai Unió befogadási stratégiája a gyermekszegénységet állította középpontba, tette hozzá. Most tettekre van szükség, hogy bizonyítsuk: a stratégia összpontosított megközelítése képes pozitív eredményeket hozni. Tettekre van szükség, hogy a szegénység ördögi körét a legkorábbi ponton törjük meg.

A realitás a Tanácsban levont konklúziók szép szavai ellenére az, hogy a szociális alappillért eltávolították a Lisszaboni Stratégiából, jöllehet a szociális aspektust a gazdasággal egyenrangúként kellene kezelni, ha valódi fejlődést akarunk elérni. A Nyitott Koordinációs Módszer keretében tett erőfeszítéseket egyenrangúnak kellene tekinteni a Lisszaboni Stratégia legfontosabb döntéseivel és politikai irányelveivel.

A gazdasági szerződés és a szociális szerződés különbözik egymástól, mondta Horemans úr. Túl gyakran kötünk olyan gazdasági szerződéseket alapvető szolgáltatások nyújtására, amelyek nem vágnak egybe a szolgáltatásokat igénylő emberek szükségleteivel. Sokkal inkább vita tárgyává kell tennünk, milyen hatással van a liberalizáció a szegénységben élők számára fontos szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében.

Végül leszögezte, a konzultáció és a dialógus elengedhetetlen az előrelépéshez.

Elise Willame, a Szociális Védelmi Bizottság elnöke elmondta, a Bizottság jelenleg az aktív befogadás kérdésével foglalkozik, ami három témát kapcsol egybe: a minimumjövedelmet, a szociális szolgáltatásokat és a cselekvésre ösztönzést. A Találkozón megfogalmazódott követelések egyértelműen kapcsolódnak az aktív befogadásról szóló vitához. Hangsúlyozta, hogy ő, mint a Szociális Védelmi Bizottság elnöke, mindent megtesz, hogy a Bizottság figyelembe vegye az Európai Találkozók üzeneteit. Biztatta a küldötteket, hogy továbbra is tájékoztassák a Szociális Védelmi Bizottság tagjait az aktív befogadást elősegítő elgondolásaikról. Azt is kifejtette, hogy a találkozók üzenetei most, a befogadásról szóló Nemzeti Cselekvési Tervek előkészítésének idején (2008-2011) különösen időszerűek, és kiemelte, mennyire fontos, hogy a küldöttek továbbítsák elképzeléseiket országuk közigazgatásának a tervekért felelős intézményei felé.

Vita

A válaszokra a küldöttek igen sokféle módon reagáltak. Hangsúlyozták azt, hogy az emberek végleg megrekednek a szegénységben.

Többen mélyen elítélték a romák elleni erőszakot Olaszországban, amit mutatott a nápolyi példa is, ahol fiatalok bandái gyűjtöttek fel cigánytáborokat. A küldöttek mellett érveltek, hogy ez

a hatékony szociálpolitika hiányának a következménye. Az olasz delegáció Európát kérte, hogy szólaljon fel a helyzet ellen az olasz kormánynál.

Aggódásra ad okot a ritka betegségekben szenvedő szegények helyzete is, különösen Máltán. Az egyik küldött leszögezte, a minimumjövedelem nem elegendő a minimális kiadásokra sem. A kis falvakban, még ha akarnak is dolgozni az emberek, nincs rá lehetőségük. Másik küldött szenvedélyesen érvelt amellett, hogy a víz nem magántulajdon. Az áramhoz és a gázhoz való hozzájutást az Államnak kellene garantálnia és biztosítania.

Más küldöttek arról beszéltek, milyen nehézségekkel küzdenek a civil szervezetek az európai finanszírozás biztosítása terén, amit közvetlenül az önkéntes szervezeteknek kellene megkapniuk. Visszatérő kérdés volt: "Miért nem vállal az EU nagyobb felelősséget abban, hogy mindegyik tagállama rendelkezzen megfelelő lakáspolitikával?"

Némelyik választ kurtán véleményezték: „A szép szavak a szolidaritásról egyre értelmetlenebbé válnak, ha a Bizottság nem tesz tényleges lépéseket, hogy megvédje a szociális sztenderdek magas színvonalát; többek között ragaszkodhatna hozzá, hogy minden tagállam határozzon meg segélyösszeg-minimumokat.” Más azt követelte: „Az Európai Unió tegye láthatóvá, mit tesz valójában a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen.” Volt, aki meglepetését fejezte ki, miszerint a Lisszaboni Stratégia sikeres lenne, hiszen „különös módon még mindig annyi az igazságtalanság Európában.”

ZÁRÓ ÜLÉS

Vladimir Špidla, az EU foglalkoztatásért, szociális ügyekért és esélyegyenlőségért felelős biztosa

Az elmúlt két nap eszmecseréi rávilágítottak, hogy a szegénység továbbra is sokakat érint az Európai Unióban, de változatlanul megdöbbent minket és cselekvésre készítet.

Úgynevezett „bővelkedő” országokban élünk, az Európai Unióban, amely a fejlett ipari társadalom része, több mint 23000 (2005-ös adat. Forrás: Eurostat) az egy főre jutó GDP. És mégis, az Európai Unió még mindig jelentős mértékű szegénységgel küzd. Nem szabad elfogadnunk, hogy a szegénység 78 millió embert fenyeget az Unióban, ilyen sokan küszködnek a kirekesztettséggel és szorulnak a társadalom peremére.

A szolidaritás az Európai Unió egyik alapelve. Lényegi céljának egyik eleme, csakúgy, mint az európai társadalmi modellnek is egyik alappillére. Nincs más választási lehetőség, mint továbbhaladni egy olyan Európa felé, ahol nagyobb az egyenlőség, és ahol senkit sem hagynak ott az út szélén. Ha ennek megfelelően haladunk tovább, akkor a Lisszaboni Stratégiában lefektetett prioritások érdekében dolgozunk: a növekedésért, a több munkalehetőségért, és a nagyobb társadalmi kohézióért.

Az EU vezetői 2000-ben elkötelezték magukat a szegénység elleni harcra, és ezzel tanúskodtak szilárd elhatározásukról, hogy 2010-re legyőzik ezt a csapást.

Špidla úr három alapvető pontot emelt ki:

- először is, mindenkinek részt kell vennie a szegénység elleni küzdelemben, és a döntéshozóknak figyelembe kell venniük mindenki véleményét, különösen az érintettekét;
- másodsor, az Uniónak cselekednie kell, támogatnia kell a tagállamokat, hogy együttes erővel legyőzhessük a szegénységet;
- és végül, a leginkább hátrányos helyzetű csoportokat, a leginkább rászorulókat kell középpontba állítani.

Ismét összegyűltünk itt, a 7. Európai Találkozón. Az évek múlnak, a mi mondanivalónk azonban ugyanolyan erővel bír: a szegénységben élőknek is joguk van hozzá, hogy megszólaljanak, és meghallgassák őket.

A 2001-es első találkozó, ahol végre megszólalhattak azok, akiket nem szoktak meghallgatni, nagy áttörést jelentett. Az elmúlt három évben mindezt kiegészítettük a szegénységben élők és az Európai Unió vezető politikusai között zajló párbeszéddel is. Hét év alatt ebből a gyakorlatból született meg az egyik eszköz, amely döntéseinket irányítja. Meg kell, hogy mondjam, döntéshozóként nagyra becsülöm ezt a dialógust a szegénységben élőkkel. Létfontosságú valóságpróbát jelent. Pontosan ezért vagyunk ma itt: hogy a politikusok, akiknek lehetőségük van rá, hogy enyhítsék a szegénységet, hallhassák, mit mondanak maguk az érintettek.

Az évek során a Találkozók egyre inkább megerősítették, hogy egyszerre több fronton kell küzdeni a szegénység ellen. Abban mindannyian egyetértünk, hogy a foglalkoztatás és a jövedelem központi kérdés, ám ahhoz, hogy túlléphessünk a szegénységen, mindezek mellett összehangolt intézkedésekre van szükség az oktatás és képzés, a lakásügy, az egészségügy, a szociális szolgáltatások, és általában véve az integráció terén.

Ebben a tekintetben, azt hiszem, mindannyian beláttuk, hogy a szervezők helyesen állították középpontba a kirakós négy elemeként a lakhatást, a minimumjövedelmet, a közszolgáltatásokat és a szociális szolgáltatásokat.

Mit tesz az Európai Unió a szegénység ellen?

Magasak az elvárások az Európai Unióval szemben, és nem okozhatunk csalódást. Bár főként a tagállamok feladata a szegénység elleni küzdelem, az Uniónak támogatnia kell őket ebben.

Minden lehetséges eszközt fel kell használnunk:

- az aktív befogadás útnak indított stratégiája lehetővé teszi, hogy előre lépjünk a munkától leginkább távol sodródott állampolgárok integrációjával; ezzel külön megbíztuk az Európai Szociális Alapot (European Social Fund);
- az Európai Unió támogatja a tagállamok erőfeszítéseit azáltal, hogy összehangolja a szegénység elleni lépéseiket az úgynevezett Nyitott Koordinációs Módszeren keresztül; ez a módszer közös elemzési keretet biztosít, valamint lehetőséget nyújt a szociálpolitikai eredmények összehasonlítására és értékelésére;
- az Európai Bizottság 2010-et a „Szegénység és Társadalmi Kirekesztés Elleni Harc Európai Év”-vé nyilvánította. Ez a 17 millió eurós költségvetésű Európai Év hozzá fog járulni, hogy az emberekben jobban tudatosuljon: a szegénység csapása még ma is sok európai mindennapját keseríti meg.

Mindezek az eszközök segítségünkre vannak napjaink szegénységének kezelésében. Mindemellett azonban nagy kihívásokkal kell szembenéznie világunknak, ami új társadalmi realitásokat tár fel. A globalizációra, a demográfiai előregedésre, az új technológiákra és a klímaváltozásra gondolok.

Az Európai Uniónak pedig reagálnia kell mindekre. A Bizottság kezdeményezésére megújított Szociálpolitikai Menetrendet még a nyár előtt prezentáljuk. Ennek a menetrendnek a célja, hogy minden polgártársunknak megfelelő eszközöket nyújtsunk a szilárd és fenntartható integrációhoz globalizált és folyton változó világunkban.

Középpontban a legsebezhetőbb csoportok

Alapvető fontosságú, hogy ez az általános hajtóerő senkit se hagyjon az út szélén. Némely csoport, így például a fogyatékkal élők, a bevándorlók és az etnikai kisebbségek, főként a roma közösség tagjai, másoknál nagyobb mértékben ki vannak téve a szegénység veszélyének.

Ezek a csoportok állnak tevékenységünk középpontjában, amellyel az ellenük irányuló diszkriminációt kívánjuk megszüntetni:

- először is, jobban hozzáférhető szolgáltatásokkal;
- továbbá a diszkrimináció ellenes törvényekkel való együttműködéssel, amelyeket különösen szigorú ellenőrzés alatt kívánunk tartani;
- és végül, ha szükségesnek látjuk, célirányos módszerekkel, mint például a roma közösség esetében, ahol a szegénység endemikus és úgyszólván általános (főként a

roma nőknél). Június végén a Bizottság azokról a közösségi eszközökről is közzétesz egy beszámolót, amelyek előmozdíthatják a romák befogadását az új Szociálpolitikai Menetrend égisze alatt.

Összefoglalás

Le kell szögeznünk azt, hogy az Európai Unió a relatív jólét ellenére sem tud megdönthetetlen garanciát nyújtani a szegénység ellen.

Ha komolyabb rohamot szeretnénk intézni a szegénység csökkentése érdekében, akkor minden fronton támadást kell intéznünk ez ellen a makacs jelenség ellen, valamennyi eszközünket bevetve. Minden tagállamnak prioritásként kell kezelnie a kérdést, és együtt kell előrehaladnunk, hogy eredményeket érjünk el.

Az Európai Unió továbbra is közre fog működni ebben a kihívásban. A megújuló Szociálpolitikai Menetrend, amelyet néhány hét múlva mutatunk be, jelentős előrelépést tesz lehetővé és praktikusabb formát ad elhatározásunknak, hogy eltöröljük ezt a csapást.

Romana Tomc államtitkár, Szociális, Család-, és Munkaügyi Minisztérium, Szlovénia

Ez a találkozó talán létre sem jöhetett volna az EAPN, az Európai Szegénységellenes Hálózat munkája és erőfeszítései nélkül. Szeretném köszönetemet kifejezni nekik, különösen Farrell úrnak, az EAPN vezetőjének, és csapatának.

Ugyancsak őszinte köszönet illeti az Európai Bizottságot, Vladimir Špidla biztos urat, Vignon urat, és a belga kormány képviselőit, akik rendelkezésre bocsátották ezt a helyszínt a kétnapos találkozóra.

Mindannyian keményen dolgoztak. Megosztották tapasztalataikat, válaszokat és új megoldási módokat kerestek a szociális helyzet javítására, valamint elmondták nézeteiket és kritikáikat néhány EU-tagállam lépéseivel kapcsolatban, a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni Nemzeti Cselekvési Tervek alapján.

Lehetőségünk nyílt rá, hogy megvitassuk ezeket a kérdéseket a munkacsoportokban és a „piactéren”, valamint hogy megvitassuk őket magukkal az érintettekkel is. Mindezt pozitív tapasztalatként éltem át.

Mi Szlovéniában, tudatában vagyunk annak, hogy felelősségteljesen kell hozzáállni a szegénység és a társadalmi kirekesztés kérdéséhez. Bár viszonylag kedvezőek a mutatóink más országok átlagértékeihez képest, mindazonáltal tisztában vagyunk vele, hogy a szegénységben élők helyzete folyamatos kihívást jelent. Sőt mi több: az érintett szakemberek és döntéshozók munkája is kockán forog, akik azokat a stratégiákat és rendelkezéseket alakítják, amelyek a társadalom minden tagjának, de különösen a legsebezhetőbb csoportoknak és egyéneknek a mindennapi életét befolyásolják. Gyakorta hibáztatjuk a globalizációt, a technikai fejlődést és a népesség elöregedését, amiért lassan haladunk céljaink felé. Ez részben talán igaz. Mégis, az eltelt két nap

megbeszélései hatására arra a következtetésre jutottam, hogy a stratégiák és módszerek fejlesztésével jelentős haladás érhető el.

Az idei találkozó a szegénység elleni küzdelem négy témakörére összpontosított: a szociális szolgáltatásokra, a közszolgáltatásokra, a lakáspolitikára és a minimumjövedelemre.

Meg vagyok róla győződve, hogy a két nap vitáinak konklúzióit be tudjuk majd építeni a jövő politikai gondolkodásába és stratégiáiba a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben.

A megújuló Szociálpolitikai Menetrenddel kapcsolatos közelmúltbeli viták során egyre inkább tudatára ébredtünk annak, hogy az EU minden célkitűzésébe be kell építeni a szociális célokat. Lehetőséget kell teremtenünk az egyéni képességek optimális fejlődéséhez minden életszakaszban. Meg kell könnyítenünk az oktatáshoz, a színvonalas egészségügyhöz, a szociális védelemhez és más közszolgáltatásokhoz való hozzájutást. És végső soron szükség van szolidaritásra: az egyének felé, amikor nem tudnak gondot viselni magukra, és az egész társadalom részéről, hogy létezni és fejlődni tudjon.

Most a Találkozó végén szeretnék külön köszönetet mondani mindenkinek, aki aktívan részt vett a munkacsoportokban, és ezzel hozzájárult, hogy a szegénységben élők jobb életszínvonalon és méltósággal élhessenek.

Martin Hirsch, az „Aktív Szolidaritás a Szegénység Ellen” főbiztosa, Franciaország

Szeretnék visszatérni egy korábbi kérdéshez a minimumjövedelemmel kapcsolatban. Senki sem élhet tisztességes életet minimumjövedelem nélkül. Franciaországban 20 évvel ezelőtt vezették be a minimumjövedelem rendszert, és napjainkra háromszor annyian igénylik meg, mint amire számítottunk. Az élet továbbra is nehéz a szegénységben élők számára, és azok, akiknek sikerül elhelyezkedniük, alig keresnek többet a minimál összegnél, jóllehet több a kiadásuk, pl. a gyermekfelügyelet és a közlekedés miatt.

Az ördögi kör nem fog megtörni, amíg a munkaközvetítők nem veszik nyilvántartásba a minimumjövedelmet igénylőket is, mivel nem szükséges regisztrált munkakeresőnek lenni ahhoz, hogy valaki minimumjövedelmet igényelhessen. A munkaközvetítőnek az a dolga, hogy az embereket visszajuttassa a munkaerőpiacra, de nem ezt teszi, mert a minimumjövedelmet igénylők nem tudnak ad infinitum ott maradni.

Hogyan lehet eljutni a minimumjövedelem rendszertől valami máshoz, ami még csak nem is a lehetséges legjobb? Hogy tudnánk a minimumjövedelem rendszert átalakítani valami olyanná, ami továbbvezet egy alapbérhez a munkaerőpiacon? Ez kulcsfontosságú kérdés. Amíg ezt a problémát nem oldjuk meg, nem tudjuk növelni a minimumjövedelmet, hiszen már így is túl sokan veszik igénybe, és a limitált költségvetés miatt meg kell próbálnunk lefaragni a minimumjövedelmet igénylők számát, ha növelni akarjuk az összegét.

Ez a feladat annál is összetettebb, mivel két fajta tagállam létezik: az egyikben van minimumjövedelem rendszer, a másikban nincs. És amelyikben van minimumjövedelem

rendszer, azoknak is újra kell értékelniük azt, ha azt szeretnék, hogy kevesebben éljenek szegénységben az Európai Unióban; ha vissza akarjuk hozni ezeket az embereket a társadalom főáramába.

Az Európai Bizottsággal és Elnökséggel együtt támogatnunk kell a lényeges célokat és a szegénységben élőket is meg kell kérnünk, hogy csatlakozzanak hozzánk: mert Önök azok, akik el fogják érni ezeket a célokat. Ezenkívül biztosítanunk kell, hogy munka és szolidaritás kézen fogva járjanak és ne tartsanak ellenkező irányba. A hasznos, működő módszereket kell példaként tekintenünk és megpróbálnunk megvalósítani azokat az európai viszonyok közt. Amit polgárok egy csoportja sikerrel valósított meg, azt talán követhetnék európaiak százai. A mostani és a jövőbeli Találkozók fogják biztosítani a fórumot, ahol le tudjuk mérni a végbement fejlődést, illetve, hogy milyen fejlesztések szükségesek a jövőben.

Marian Hosek, a Szociálpolitika, Szociális Szolgáltatások és Családpolitika miniszterhelyettese, Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Cseh Köztársaság

Először is, az Európai Tanács jövődő cseh Elnöksége nevében szeretnék köszönetet mondani a Szlovén Elnökségnek, az EAPN-nek, valamint az Európai Bizottságnak a lehetőségért, hogy felszólalhatok a Szegénységben Élők 7. Európai Találkozóján. Szeretném csodálatomat kifejezni a szlovén Elnökségnek a kitűnő szervezésért.

A Szegénységben Élők Európai Találkozója egyedülálló lehetőséget biztosítanak a megbeszélésekre a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők, a nekik segítők, illetve azok között, akik politikai döntésekkel próbálnak segíteni ezeken a mindennapos problémákon. Személy szerint nekem óriási élményt jelent, hogy részt vehettem ezen a kétnapos találkozón. A Találkozó során figyelemmel követtem az Önök nehézségeit a létfenntartáshoz szükséges munka keresésével, valamint a lakhatás, az oktatás, a gyermekeik szabadidős programjai költségeivel kapcsolatban. Folytathatnám a sort, hisz a gondjaik száma még nem ért véget.

Riasztó tény, hogy Európában több mint 78 millió ember még mindig szegénységben él. Ebből 19 millió a gyermek. A hatékony szociális védelmi rendszer és a szegénység megelőzésére törekvő politikai stratégiák képesek rá, hogy segítsenek ezeken az embereken. Az állami és államigazgatási szinten szükséges lenne továbblépni az ágazati érdekszempelen, amely még mindig felmerül a szegénykérdéssel foglalkozó eszközök és politikai elgondolások terén. Ki kell dolgozni a módszereknek egy olyan kombinációját, amely egyszerre szolgálja a megelőzést, valamint ösztönzi az embereket arra, hogy gazdaságilag aktívak legyenek, ahelyett, hogy segélyekből éljenek. Európai szinten elengedhetetlen a dialógus a szegénységről és a társadalmi kirekesztésről, továbbá a tagállamok közötti együttműködés a bevált módszerek megosztásában.

2007-ben a megkérdezettek harmada azt válaszolta a „Mitől félnek az európaiak?” kérdésre, hogy „A munkanélküliségtől.” Hasonló félelmet vált ki a bűnözés, az egészségügy, az emelkedő árak, a bevándorlás és a nyugdíjkérdés. Pozitív változás, hogy kevésbé tartanak az emberek a munkanélküliségtől, mint az elmúlt években. A foglalkoztatás, a munkaerő-piaci mobilitás, valamint a munkaerőpiactól legtávolabb sodródott emberek aktív bevonása prioritást élvező témakörök a következő három elnökség – Franciaország, a Cseh Köztársaság és Svédország – ideje alatt.

A Cseh Köztársaság elnöksége alatt az aktív befogadás jegyében folyó szociális szolgáltatások elvét fogja képviselni, továbbá a munkaerő-piaci integrációra és a garantált minimumjövdelemre összpontosító stratégiákat. A népesség előregedésével egyidejűleg növekszik a szociális szolgáltatások jelentősége és lehetőségei.

A szociális szolgáltatások, különösen a szociális megelőző szolgáltatások, megerősítik a felhasználók rendezett anyagi helyzetét, és így az aktív befogadást segítik elő. Alapvető támogatást nyújtanak, ami lehetővé teszi, hogy a szegénységben élők megőrizték méltóságukat, és részt vehessenek ugyanazokban a társadalmi tevékenységekben, mint mások. A Cseh Köztársaságban a szociális szolgáltatások megújulóban vannak; a reformok célja olyan szociális szolgáltatási rendszert létrehozni, amely reagál az emberi szükségletekre és a társadalmi változásokra. Ügyelünk rá, hogy a szolgáltatásnyújtásról való döntés az igénybevevő személyhez lehető legközelebb történjen, vagyis a lakhelye szerinti helyhatóságon belül. Európai Unióbeli elnökségünk alatt arra törekszünk majd, hogy megosszuk a tapasztalatokat, amelyeket a szociális szolgáltatások minősége és hozzáférhetősége terén szereztünk.

A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem közös célunk, és szükséges, hogy ez láthatóvá is váljon. Ezért a következő három elnökség arra fog törekedni, hogy végső formát adjon az előkészületeknek a 2010-es Európai Évre, amelyet az Európai Tanács és Parlament a Szegénység és Társadalmi Kirekesztés Elleni Küzdelem Évének fog nyilvánítani.

Végezetül pedig szeretném hangsúlyozni ennek a Találkozóknak a fontosságát, és ezennel szeretettel meghívom Önöket a Szegénységben Élők 8. Európai Találkozására, amelyet 2009-ben Brüsszelben fogunk tartani, a cseh Elnökség alatt.

Ludo Horemans, az EAPN elnöke

Szeretnék visszautalni arra, amit Špidla úr mondott az állam- és kormányfők 2000-ben elhangzott ígéretéről, miszerint 2010-ig „döntő lépést teszünk a szegénység felszámolása felé”. Most az e célra szánt idő kétharmadánál tartunk és lassan az értékelésre kell készülnünk, de azt mindenesetre már tudjuk, hogy a lépés egyáltalán nem lesz annyira döntő. Még a számadatok is, amelyek néha képesek kozmetikázni a valóságot, azt mutatják, hogy csekély haladást értünk el.

2010 lesz a Szegénység Elleni Küzdelem Európai Éve, és egyben a Lisszaboni Stratégia végét is jelzi. Lehetőség adódik rá, hogy minősítsük a Lisszaboni Stratégia gazdasági és szociális pilléreit. Az állam- és kormányfőknek új elkötelezettségeket kell felvállalniuk, ezúttal egyértelműbb célok érdekében, hogy évről évre ellenőrizni lehessen, mennyit haladtunk előre.

Mielőtt bármi új fogadalmat tennének, szeretném, ha az EU-intézmények (a Bizottság, a Tanács, a Parlament) előbb elvégeznék a megelőző időszak alapos, széles körű kiértékelését. Szeretnék hangsúlyozni, és hajlíthatatlanok vagyunk e tekintetben, hogy nem csupán a gazdasági partnereknek kell értékelniük a Lisszaboni Stratégiát, hanem minden érdekelt szereplőnek, a szegénységben élőknek is beleértve.

Bízom benne, hogy a készülöben lévő új Szociálpolitikai Menetrend lehetőséget biztosít erre, és megteremt a színtért, ahol minden szereplő értékelheti az eddigi fejlődést.

Nem kizárólag az EU-intézményekkel szemben támasztom ezeket az elvárásokat. Azt gondolom, mindannyiunknak, akik küldöttként részt vettünk ezen a Találkozón, el kell érniük saját országunk kormányánál a széles körű kiértékelést, valamint az elkötelezettség megújulását a következő periódusra.